

Integraal huisvestingsplan Onderwijs

IHP 2021 – 2025

Gemeente Bernheze

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1. INLEIDING…… 4

1.1 Aanleiding…… 4
1.2 Doelstelling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)…….. 4
1.3 Leeswijzer…… 5

HOOFDSTUK 2. WETTELIJK- EN BELEIDSKADER ONDERWIJSHUISVESTING… 6

2.1 Algemeen…… 6
2.2 Wet PO, wet VO en de wet op de Expertisecentra……... 6
2.3 De Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Bernheze……. 7
2.4 Regelgeving Passend Onderwijs…… 8
2.5 Wet OKE en de Wet Harmonisatie Kinderopvang en peuterspeelzalen 8
2.6 Frisse scholen en bouwbesluit…… 9
2.7 Het klimaatakkoord en verduurzaming schoolgebouwen…… 10
2.8 Beleidskader Maatschappelijk vastgoed gemeente Bernheze……... 12
2.9 VN-verdrag Handicap…… 14

HOOFDSTUK 3. RELEVANTE THEMA'S……... 15

3.1 Vorming Intergrale Kindcentra...…… 15
3.2 Verhuurbeleid…..…… 16
3.3 Renovatie versus vervangende nieuwbouw…….. 17
3,4 Toename gymnastiekonderwijs……... 18

HOOFDSTUK 4. ONDERWIJSHUISVESTING IN BERNHEZE PER KERN…… 20

4.1 Inleiding…… 20
4.2 Leerlingenprognoses…… 20
4.3 Toelichting situatiebeschrijving onderwijsgebouwen…… 21
4.4 Primair Onderwijs in de kern Heesch…… 22
4.4.1 Basisschool Emmaus…… 22
4.4.2 Samenwerkingsschool De Toermalijn…… 23
4.4.3 Basisschool De Kiem…… 25
4.5 Primair Onderwijs in de kern Nistelrode…… 26
4.5.1 Basisschool 't Maxend…… 27
4.5.2 Basisschool De Beekgraaf…… 27
4.6 Primair Onderwijs in de kern Loosbroek…… 28
4.6.1 Basisschool St. Albertus…… 29
4.7 Primair Onderwijs in de kern Vorstenbosch…… 30
4.7.1 Basisschool Op Weg…… 31
4.8 Primair Onderwijs in de kern Heeswijk – Dinther…… 32
4.8.1 Basisschool Het Palet……... 33
4.8.2 Basisschool De Bolderik…….. 33
4.8.3 Basisschool Het Mozaïek…… 34
4.9 Voortgezet Onderwijs in de kern Heesch…… 36
4.9.1 Het Hooghuis, locatie Heesch…… 36
4.10 Voortgezet Onderwijs in de kern Heeswijk – Dinther…… 37
4.10. 1 Gymnasium Bernrode…… 37

HOOFDSTUK 5. PROJECTEN IN HET KADER VAN ONDERWIJSHUISVESTING… 41

5.1 Verduurzaming van schoolgebouwen…… 41
5.2 Subsidieregeling ventilatie in scholen…….. 43
5.3 Corrigeren van gebouwgegevens in het kadaster……. 44
5.4 Verbeteren van de toegankelijkheid in schoolgebouwen……. 44

HOOFDSTUK 6. INVESTERINGSOVERZICHT…….……. 45

6.1 Financiële consequenties……. 45
6.2 Investeringsoverzicht……..……... 46

Bijlage 1. Sectorale routekaart PO en VO
Bijlage 2. Informatie scholen in Bernheze
Bijlage 3. Leerlingenprognoses PO en VO

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente en schoolbesturen hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de (kwaliteit van de) huisvesting van leerlingen. De verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in de WPO, WEC en de WVO. In de verordening voorzieningen huisvesting Onderwijs hebben we de wettelijke rechten en plichten verder vormgegeven. In Bernheze zijn deze vervolgens vertaald in een Integraal Huisvestingsplan (IHP), het laatste IHP gold voor de periode 2013 – 2017.

Het IHP 2013 - 2017 was een beleidsarm stuk. In de 10 jaar voorafgaand aan dit IHP hebben de scholen vooral te maken gehad met groei en zijn bijna alle scholen uitgebreid en/of gedeeltelijke vernieuwd. Daarnaast zijn twee basisscholen, te weten De Emmaus en De Beekgraaf vervangen door nieuwbouw. De leerlingengroei bereikte in de meeste kernen zijn top in 2009, daarna daalde de leerlingenaantallen fors. Dit had tot gevolg dat in het IHP 2013 – 2017 weinig concrete acties waren opgenomen, in het plan stonden alleen de onderwijskundige vernieuwingen bij VO het Hooghuis, locatie Heesch, genoemd. Deze vernieuwingen waren al sinds 2007 opgenomen in het IHP, maar door prioritering van andere voorzieningen waren de benodigde middelen nooit eerder toegekend.

In het bestuursprogramma ‘Samen voor Bernheze’ voor de periode 2018 – 2022 heeft de raad ingestemd met de opdracht voor het zorgdragen voor goed onderwijs en voor goede onderwijshuisvesting. Dit laatste doel is geconcretiseerd in de afspraak om in 2020 weer een nieuw Integraal Huisvestingsplan op te stellen.

1.2 Doelstelling van het Integraal Huisvestingsplan (IHP)

De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht voor het bieden van adequate onderwijshuisvesting. Dat wil zeggen: voldoende (functionele) capaciteit, een goede kwaliteit van de gebouwen en gebouwen die voldoen aan de eisen van veiligheid en een goed leer- en werkklimaat.

Voor de uitvoering van deze taak heeft de gemeente drie kaderstellende instrumenten beschikbaar, te weten:

- De verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs (hierna de verordening genoemd). De huidige verordening van de gemeente Bernheze is van mei 2015. In de verordening is vastgelegd welke verantwoordelijkheden de gemeente en de schoolbesturen hebben ten aanzien van de huisvesting van de binnen de gemeente Bernheze gevestigde scholen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs. De verordening geeft aan op welke voorzieningen de schoolbesturen aanspraak kunnen maken en welke procedures er gelden. Het betreft dus een procedureel kaderstellend instrument.
- De kadernota, dit is een financieel instrument om een integrale afweging te maken. De kadernota is niet besluitvormend, investeringen moeten worden verwerkt in de gemeentelijke begroting
- Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, dit is vooral een inhoudelijk kaderstellend instrument.

De gemeente Bernheze en de schoolbesturen hebben voor de komende periode ambities op het gebied van onderwijshuisvesting: duurzaamheid van de schoolgebouwen, zo min mogelijk leegstand, voldoende ruimte voor passend onderwijs en waar mogelijk ruimte bieden voor de vorming van Integrale Kindcentra (IKC’s).

Met dit IHP stellen gemeente en schoolbesturen zich tot doel toekomstbestendige onderwijshuisvesting te realiseren. Toekomstbestendige onderwijshuisvesting passend bij het huidige en toekomstige aantal leerlingen, passend bij de onderwijsinhoudelijke ambities én binnen de beschikbare financiële middelen. Dit meerjarig IHP Onderwijs geeft invulling aan de gemeentelijke verantwoordelijkheid om planmatig met de huisvesting van het onderwijs om te gaan. Maar belangrijker nog, het beschrijft de gezamenlijke visie van de gemeente en schoolbesturen op de gewenste toekomstsituatie voor de huisvesting. De uitwerking en de invulling van het IHP hebben we dan ook in samenspraak met de schoolbesturen gedaan.

Om tot plannen te komen hebben we in de periode september 2019 tot december 2020 in bestuurlijke en ambtelijke overleggen gesproken met bovenschools directeuren, directeuren van de VO scholen en diverse basisscholen. Ook is op hun verzoek gesproken met de Dorpsraad Vorstenbosch in verband met de plannen voor basisschool Op Weg. Tijdens deze gesprekken zijn thema's als onderwijsaanbod, spreiding in (kleine) kernen, duurzaamheid, de technische staat en de visie op IKC-vorming besproken.

1.3 Leeswijzer

Hoofstuk 2 start met een beschrijving van het wettelijke en het beleidskader. Aan bod komen de Onderwijswetten, de Verordening, de Wet op het passend onderwijs, Frisse scholen en het Bouwbesluit, het Klimaatakkoord in relatie tot verduurzaming van schoolgebouwen, het Beleidskader Maatschappelijk vastgoed gemeente Bernheze en het VN-verdrag Handicap.
In hoofdstuk 3 worden overige relevante ontwikkelingen beschreven, zoals de vorming van integrale kindcentra, het huurbeleid en de afweging renovatie of vervangende nieuwbouw.

Hoofdstuk 4 behandelt per kern en per schoolgebouw voor het Primair Onderwijs (PO) en het Voortgezet Onderwijs (VO) zowel de huidige situatie van de onderwijshuisvesting als de gewenste ontwikkelingen voor renovatie, vervangende nieuwbouw, verduurzaming en aanpassingen van de ventilatie in verband met corona.
In hoofdstuk 5 staan een aantal aanvullende projecten genoemd, die spelen in het kader van onderwijshuisvesting. Het betreft verduurzaming van schoolgebouwen, de subsidieregeling ventilatie in scholen, het corrigeren van gebouwgegevens in het kadaster en het verbeteren van de toegankelijkheid van de schoolgebouwen.

In hoofdstuk 6 zijn alle bovengenoemde ontwikkelingen vertaald naar de financiële consequenties met de uitgangspunten en het bijbehorende investeringsoverzicht.

2. Wettelijk - en beleidskader onderwijshuisvesting

2.1 Algemeen

Scholen hebben een belangrijke positie in de samenleving en kunnen een brede maatschappelijke functie in de wijk of kern hebben. Onderwijsorganisaties zijn primair verantwoordelijk voor de invulling van de onderwijskundige richting. De gemeente faciliteert de huisvesting van onderwijsorganisaties op basis van gelijkheid en hanteert in lijn met landelijke normen, uniforme regelgeving en financiering.

Dit hoofdstuk brengt het relevante wettelijke kader in beeld. Voor het IHP zijn zowel relevante wetten als beleidskaders van de gemeente Bernheze van belang. Achtereenvolgens komen aan bod:

- Wet op het Primair onderwijs (inclusief de wetswijziging onderhoud en aanpassing), de Wet op het Voortgezet onderwijs en de Wet op de Expertisecentra
- De Verordening voorzieningen huisvesting Onderwijs Bernheze
- Regelgeving Passend onderwijs
- Wet OKE en de Wet Harmonisatie Kinderopvang en peuterspeelzalen
- Frisse scholen en bouwbesluit
- Het klimaatakkoord en verduurzaming schoolgebouwen
- Beleidskader Maatschappelijk vastgoed gemeente Bernheze
- VN-verdrag Handicap.

2.2 Wet Primair Onderwijs, Wet Voortgezet Onderwijs en de Wet op de Expertisecentra

In de Wet Primair Onderwijs (WPO), de Wet Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertisecentra (WEC) is de verantwoordelijkheid van gemeenten en schoolbesturen ten aanzien van de onderwijshuisvesting geregeld.

Per 1 januari 2015 zijn de WPO en de WEC gewijzigd. De wetswijziging houdt in dat de zorgplicht voor onderhoud en aanpassing voor alle schoolgebouwen voor de gemeente is vervallen. Vanaf 1 januari 2015 ontvangen de schoolbesturen van het primair en voortgezet onderwijs de hiervoor benodigde vergoeding rechtstreeks van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Naast de taakverantwoordelijkheid die schoolbesturen al hadden, hebben ze nu ook een financiële verantwoordelijkheid ten aanzien van onderhoud en aanpassing van gebouwen.

Taak gemeente

De gemeente is sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor bekostiging van de volgende voorzieningen:

- (vervangende) Nieuwbouw en eerste inrichting;
- Uitbreiding;
- Medegebruik (verhuur)
- Constructiefouten en locatie-gebonden kosten (o.a. asbest)
- Herstel in geval van bijzondere omstandigheden/calamiteiten zoals brand, diefstal, storm- en waterschade.
- Voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs, wat voor de gemeente betekent het uitvoeren van het onderhoud en de aanpassingen aan de gymzalen.

Taak schoolbestuur

Sinds 1 januari 2015 is het schoolbestuur van een basisschool ook verantwoordelijk voor het uitvoeren en het bekostigen van het volledige onderhoud aan het schoolgebouw en het schoolplein, de instandhouding van het gebouw (goed huisvaderschap) en de vervanging van de eerste inrichting.
De schoolbesturen hebben hiermee meer autonomie en meer ruimte gekregen voor eigen keuzes en afstemming van het binnen- en buitenonderhoud. Het bedrag dat zij ontvangen voor buitenonderhoud wordt gebaseerd op het aantal leerlingen dat een school heeft. De omvang (hoeveelheid m²) van een schoolgebouw is niet van invloed op de bekostiging, dit betekent dat wanneer een school in leerlingenaantal krimpt, dit een verlaging van de vergoeding tot gevolg heeft.

Gemeente en schoolbesturen hebben dus een gedeelde verantwoordelijkheid als het gaat om de kwaliteit van de schoolgebouwen. Vervangende nieuwbouw is een verantwoordelijkheid voor de gemeente, renovatie gaat uit van een gedeelde verantwoordelijkheid van beide.

2.3 De Verordening Voorzieningen huisvesting Onderwijs Bernheze

Op 28 mei 2015 heeft de gemeenteraad de Verordening voorzieningen huisvesting Onderwijs Bernheze 2015 vastgesteld, die met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 in werking is getreden. De verordening Onderwijshuisvesting vertaalt de wettelijke regelgeving ten aanzien van onderwijsgebouwen naar de situatie in Bernheze.

Naast de noodzakelijke aanpassingen vanwege de wetswijziging voor de overheveling van het buitenonderhoud zijn ook een aantal tekstuele en inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd. Met deze wijzigingen is de Verordening beperkt tot die zaken, die in de onderwijswetten worden gevraagd. Als uitgangspunt is hiervoor de modelverordening van de VNG genomen, maar deze is helemaal aangepast op onze lokale situatie en de in onze gemeente gehanteerde planning- en controlcyclus.

In de verordening staan normbedragen voor de diverse voorzieningen en de gehanteerde indexering. In maart 2018 heeft het VNG-bestuur de normbedragen in de Model Verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs eenmalig met 40% verhoogd in verband met de stijgende bouwkosten. In 2020 is opnieuw een verhoging voorgesteld in verband met de aanscherping van de eisen in het bouwbesluit om Bijna Energie Neutraal (BENG) te bouwen vanaf 2021. Zie voor een verdere toelichting paragraaf 2.7. Wij volgen in onze Verordening de normbedragen van de VNG. Met de normbedragen berekenen we het maximaal te vergoeden investeringsbedrag, de werkelijke kosten worden bepaald door het resultaat van de aanbesteding. Na goedkeuring van het IHP zullen de consequenties daarom worden verwerkt in de huidige verordening.

Gezamenlijk plan PO-raad, VO-raad en VNG over renovatie

De PO-raad, VO-raad en de VNG delen het standpunt dat renovatie onvoldoende is geregeld in de onderwijswetten. Daarom hebben zij in april 2018 een gezamenlijk plan opgesteld. Uitgangspunt hierbij is dat gemeenten en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor de (kwaliteit van de) huisvesting van scholen.

De schoolbesturen werken met een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) en de gemeente met een IHP. Deze plannen hebben een verschillende invalshoek. Een MJOP is bedoeld om het onderhoud van scholen te stroomlijnen. Op basis hiervan vormt een schoolbestuur een verplichte voorziening om toekomstig onderhoud te kunnen uitvoeren. Een MJOP heeft meestal een looptijd van circa 30 jaar en wordt jaarlijks, tweejaarlijks of eens per 5 jaar bijgesteld.

Een IHP heeft een strategisch doel waarbij spreiding van scholen en de demografische ontwikkeling een belangrijke rol spelen. Strikt formeel heeft een IHP géén juridische status omdat aanvragen voor (vervangende) nieuwbouw en/of uitbreiding conform de procedures zoals omschreven in de verordening moeten worden ingediend. Afweging vindt plaats via de kadernota. Het IHP is in feite alleen een beleidsdocument.

In het plan van de drie genoemde partijen wordt de gemeente verplicht om samen met de schoolbesturen een IHP voor ten minste 16 jaar vast te stellen. Voor de eerste vier jaren wordt daarbij een concreet uitvoeringsprogramma opgesteld. Het IHP wordt in de onderwijswetten opgenomen en vervangt het systeem waarbij jaarlijks huisvestingsaanvragen kunnen worden ingediend. In het IHP wordt dus voor elk schoolgebouw aangegeven of en wanneer er renovatie of vervangende bouw is voorzien. Daarnaast wordt het voor schoolbesturen gemakkelijker om zelf bij te dragen aan voorzieningen in de onderwijshuisvesting. Deze voorstellen van de PO-raad, VO-Raad en VNG zijn aangeboden aan de minister van OC&W. De verwachting is dat de wettelijke verankering van de plannen nog enige jaren op zich laat wachten. Als dit aan de orde is, zullen we de consequenties verwerken in de Verordening.

2.4 Regelgeving Passend Onderwijs

Sinds 1 augustus 2014 is de Wet Passend Onderwijs van toepassing. Passend Onderwijs heeft betrekking op alle leerlingen in het primair, het voortgezet en het speciaal onderwijs.
De wet is van toepassing voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Deze ondersteuning kan nodig zijn vanwege een lichamelijke of verstandelijke beperking, een chronische ziekte, een gedragsprobleem of een leerstoornis.

Na invoering van de Wet Passend Onderwijs is het onderwijs in cluster 1 en 2 (leerlingen die blind of slechtziend, doof of slechthorend zijn) nog steeds in een landelijk systeem georganiseerd. Het cluster 3 en 4 onderwijs (leerlingen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en leerlingen met gedragsstoornissen, ontwikkelstoornissen of een psychiatrisch probleem) maakt door de invoering van het passend onderwijs deel uit van de regionale samenwerkingsverbanden.
Het samenwerkingsverband Passend onderwijs ontvangt middelen voor de onderwijsondersteuning aan leerlingen rechtstreeks van het ministerie van OC&W. Het samenwerkingsverband heeft in een ondersteuningsplan de afspraken vastgelegd.

Passend onderwijs heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting voor zowel de leerlingenaantallen als de kwaliteit. Op termijn zullen meer leerlingen op de ‘reguliere’ school onderwijs volgen, waardoor er minder kinderen naar het speciaal (basis)onderwijs gaan. Ook moeten scholen maximaal toegerust zijn op een veranderende ‘onderwijsvraag’, bijvoorbeeld voor wat betreft toegankelijkheid, veiligheid, MIVA toiletten, lift, zorgruimten etc. Dit alles heeft nog niet geleid tot aanpassingen van de regelgeving of de vergoedingen rondom onderwijshuisvesting.

2.5 Wet OKE en de Wet Harmonisatie Kinderopvang en peuterspeelzalen

De Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) is op 1 augustus 2010 van kracht geworden. De wet heeft tot doel de taalontwikkeling van jonge kinderen te stimuleren en de kwaliteit van peuterspeelzalen te verbeteren. Het maakt de gemeente verantwoordelijk voor (de organisatie van) een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen met een risico op een onderwijsachterstand door het aanbieden van een passend aanbod voor- en vroegschoolse educatie (VVE).

De gemeente moet zorgen voor:

- Een optimaal ontwikkelklimaat voor alle jonge kinderen
- Een optimaal toegankelijk aanbod van voorschoolse educatie voor zogenaamde ‘doelgroepkinderen’ (kinderen met een risico op taalachterstand)
- Afspraken met de schoolbesturen over de voorschoolse periode.

Per 1 januari 2018 is ook de Wet harmonisatie Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Deze wet regelt dat peuterspeelzaalwerk onder de definitie van kinderopvang komt. Peuterspeelzalen moeten aan dezelfde eisen voldoen, vallen onder hetzelfde toezicht en worden op dezelfde manier gefinancierd. Het onderscheid tussen peuterspeelzalen en kinderdagverblijven is hiermee verdwenen. Dit zorgt voor meer duidelijkheid en een betere aansluiting op de basisschool.

In Bernheze is deze ontwikkeling al gestart in 2013. De peuterspeelzalen stonden vanaf dat moment geregistreerd als een kinderopvang volgens de Wet Kinderopvang. De laatste jaren boden zij peuteropvang en VVE aan vanuit een Dienst voor Algemeen Economisch belang (DAEB). Per 1 augustus 2020 is een nieuwe regeling van kracht geworden voor subsidiëring van VVE en peuterwerk, waarbij het geld nu het kind volgt. Hiermee is de harmonisatie helemaal afgerond. Dit heeft wel verregaande consequenties gehad voor het voortbestaan van het peuterspeelzaalwerk en voor de huisvesting hiervan. 3 locaties van Piccino zijn overgenomen door Humankind, de peutergroepen in Nistelrode en Vorstenbosch zijn overgenomen door Kinderopvang De Benjamin en Stap voor Stap, De kinderopvangorganisaties nemen ook het aanbod van VVE over.

2.6 Frisse scholen en het bouwbesluit

Een frisse school is een schoolgebouw met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid.
Uit landelijke onderzoeken bleek het binnenklimaat in het onderwijs vaak matig of slecht te zijn. Daarom heeft de rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) een Programma van Eisen Frisse Scholen ontwikkeld. Het is een handleiding die je kunt gebruiken voor het ontwerpen van het binnenklimaat voor nieuwbouw of voor het verbeteren van bestaande schoolgebouwen. Het helpt onder andere om een ambitieprofiel voor energie en binnenmilieu vast te stellen, eisen op te nemen voor het ontwerp en het bestek en eisen te stellen aan monitoring, beheer en onderhoud.

Het PVE Frisse Scholen onderscheidt drie ambitieniveaus voor de diverse thema’s, namelijk Klasse A -- Zeer goed, Klasse B -- Goed en Klasse C -- Acceptabel. Klasse C is het basisniveau, dat in het bouwbesluit tot 2012 van kracht was. In 2012 en 2015 zijn de eisen in het Bouwbesluit voor nieuwbouw zodanig verzwaard, dat bij nieuwbouw voor de thema’s energie en lucht minimaal klasse B moet worden gerealiseerd.

Het PvE Frisse scholen werkt als een menukaart. Het kwaliteitsniveau is een keuze op maat en per thema kan gekozen worden voor de gewenste ambitie, eventuele speciale eisen ten aanzien van het type onderwijs of leerlingen en het beschikbare budget. In het PvE wordt het volgende advies gegeven:

- ✓ Kies bij nieuwbouw en ingrijpende verbouwing/renovaties in beginsel op alle aspecten voor een klasse B-kwaliteit
- ✓ Kies op één of meerdere aspecten voor klasse A wanneer men extra kwaliteit wenst.

Ook in Bernheze laat het binnenklimaat in een aantal schoolgebouwen te wensen over. Vooral in de oudere gebouwen hebben gebruikers klachten over te hoge temperaturen in de zomermaanden, temperatuurschommelingen als gevolg van spuien en te hoge CO²-waardes.

2.7 Het klimaatakkoord en verduurzaming schoolgebouwen

In 2015 is er in Parijs een internationale klimaatconferentie geweest met het doel klimaatverandering tegen te gaan. Resultaat van deze klimaatconferentie was het 'Akkoord van Parijs' dat door 195 landen is ondertekend. Doel van dit akkoord is de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO_2, terug te dringen en de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 2 graden, met 1,5 graad als streefwaarde. Wereldwijd willen we in 2030 bijna de helft (49%) minder broeikasgassen uitstoten dan in 1990. Elk land moet eigen, nationale maatregelen nemen om het wereldwijd afgesproken doel te halen. In Nederland hebben daarom alle betrokken partijen, te weten overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen gezamenlijk het nationale Klimaatakkoord gesloten.

Onderdeel van het klimaatbeleid is het energieakkoord. Het Energieakkoord voor duurzame groei is een overeenkomst uit 2013 tussen 47 partijen: overheden, werkgevers, vakbeweging, natuur- en milieuorganisaties, andere maatschappelijk organisaties en financiële instellingen. Het doel is de energievoorziening van Nederland duurzamer te maken. Een onderdeel is een besparing van het energieverbruik van gemiddeld 1,5 procent per jaar.

De Gemeente Bernheze heeft in de duurzame energieagenda 2017 – 2020 en 2021 – 2025 haar ambitie voor energieverbruik en verduurzaming vastgelegd. In 2030 willen we energieneutraal zijn, dat wil zeggen dat we als gemeente evenveel energie opwekken als verbruiken. Om dit te bereiken volgt de gemeente de 'trias energetica'-route. Dit betekent eerst inzetten op energie besparen, de rest van de energiebehoefte duurzaam opwekken en voor het deel waarin de gemeente nog fossiele brandstof nodig heeft, kiezen voor de minst milieubelastende vormen. Samen met inwoners, bedrijven, scholen, instellingen en verenigingen zijn en worden projecten opgestart om dit doel te behalen.

Om de doelstellingen van het Energieakkoord en het Klimaatakkoord te halen zijn de komende decennia extra inspanningen en investeringen noodzakelijk. Gezien de taak- en budgetverdeling zullen gemeenten en scholen voor deze opgave nauw moeten samenwerken en vormt verduurzaming van de schoolgebouwen een onderdeel van het IHP.

BENG voor nieuwbouw en verhoging normbedragen

Voor alle nieuwbouw, zowel woningbouw als utiliteitsbouw, gelden vanaf 1 januari 2021 nieuwe eisen. Alle gebouwen in Nederland, inclusief schoolgebouwen, die dan nieuw gebouwd worden, dienen een Bijna Energie Neutraal Gebouw oftewel BENG te zijn. Hiervoor worden de eisen in het Bouwbesluit aangescherpt.

De energieprestatie bij BENG wordt bepaald aan de hand van 3 individueel te behalen normen:

1. De maximale energiebehoefte in kWh per m2 gebruiksoppervlak per jaar (kWh/m²/jaar)
2. het maximale primair fossiel energiegebruik, eveneens in kWh per m2 gebruiksoppervlak per jaar (kWh/m²/jaar)
3. het minimale aandeel hernieuwbare op te wekken energie in procenten (%).

(Bron: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland RVO)

De wijziging met betrekking tot BENG in het Bouwbesluit heeft ook gevolgen voor de kosten voor onderwijshuisvesting. Hierdoor zal de VNG per 1 januari 2021 de normbedragen bij de Model Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs eenmalig extra ophogen met 9,6%. De

normbedragen moeten namelijk een realistische weergave van de werkelijke kosten zijn. Gemeente Bernheze heeft altijd de normbedragen voor nieuwbouw gevolgd, daarom passen we de nieuwe normbedragen in dit IHP ook toe (en vervolgens worden deze ook verwerkt in de Verordening Voorzieningen huisvesting Onderwijs).

De sectorale routekaart en Scholen op Koers 2030

Om de totale opgave en voortgang van het Klimaatakkoord voor Nederland van december 2018 scherp te krijgen is aan verschillende sectoren binnen het maatschappelijk vastgoed gevraagd een routekaart op te stellen.
Gezien de vergelijkbare opgave, financiering en verhoudingen in governance (met daarin een belangrijke rol voor gemeenten) hebben het primair en voortgezet onderwijs gezamenlijk een routekaart ingeleverd. Aangezien gemeenten voor deze opgave met name aan zet zijn, is de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) medeondertekenaar. Voor de Sectorale routekaart PO en VO, zie bijlage 1.

Volgens de sectorale routekaart PO en VO kent een duurzaam schoolgebouw meer aspecten dan alleen CO2-uitstoot of het energieverbruik. Het is een gebouw dat aansluit bij de onderwijskundige visie van de school, een gezond binnenklimaat heeft, past bij het aantal leerlingen en toekomstbestendig, toegankelijk en inclusief is. We weten dat een goed binnenklimaat resulteert in een hoger leerrendement en minder ziekteverzuim van leerlingen en onderwijspersoneel. In het algemeen laat de kwaliteit en duurzaamheid van schoolgebouwen nu te wensen over.
Een landelijke inventarisatie laat zien dat de gebouwenvoorraad in het primair en voortgezet onderwijs is verouderd (gemiddeld 40 jaar oud), vaak een slecht binnenklimaat heeft en niet duurzaam is.

Figuur 1 Indeling schoolgebouwen naar bouwperioden (bron: HEVO, 2019)

De gebouwen zijn in te delen naar bouwperioden. Dit geeft inzicht in de kwaliteit van de gebouwenvoorraad. Er zijn vier bouwperioden onderscheiden: de vooroorlogse voorraad (van voor 1946), de wederopbouwvoorraad (1946-1978), de Londovoorraad (1978-1992) en de Bouwbesluitvoorraad (1992-2015). In bijgaande afbeelding is de verdeling weergegeven.

(Bron: sectorale routekaart PO en VO november 2020)

Voor Bernheze is de verdeling van de gebouwen in het PO en VO als volgt:

- Vooroorlogse voorraad: Op Weg
- Wederopbouwvoorraad: St. Albertus, 't Palet, Het Mozaïek, een deel van De Toermalijn en VO Het Hooghuis, locatie Heesch

- Londo-voorraad — De Kiem en een deel van De Toermalijn
- Bouwbesluit voorraad: — Emmaus en Emmaus Onder de Bogen, 't Maxend, Beekgraaf, De Bolderik en een deel van De Toermalijn en Gymnasium Bernrode.

De huidige cyclus waarin gebouwen worden gerenoveerd of vervangen door nieuwbouw duurt bijna twee keer zo lang als de gewenste cyclus voor het behalen van de klimaatdoelstellingen. Verduurzaming van onderwijsvastgoed gaat daardoor te langzaam. Schoolgebouwen die nu meer dan veertig jaar oud zijn en volgens de cyclus dus al gerenoveerd hadden moeten worden, of vervangen door nieuwbouw, dienen versneld aangepakt te worden. De VNG roept schoolbesturen en gemeenten op om samen in actie te komen en lange-termijn-doelen voor vervanging of renovatie op te nemen in het IHP.

Activiteitenbesluit gebouwen

Het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht bedrijven en instellingen (Wet milieubeheer-inrichtingen) die vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas(equivalent) per jaar verbruiken om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder te treffen. Dit is de energiebesparingsplicht.

Hoewel de meeste schoolgebouwen voor basisonderwijs niet boven deze normen van energieverbruik komen en dus geen verplichting hebben voor een energielabel, hebben zij zich middels de routekaart wel verbonden aan het uitvoeren van energiebesparende maatregelen. Hierin is opgenomen dat schoolbesturen de maatregelen voor energiebesparing nemen, die zich binnen vijf jaar terugverdienen en ze sluiten waar mogelijk aan bij de wijkgerichte aanpak van de gemeente of de regionale energiestrategie van de regio.

Ook dienen schoolbesturen hun vastgoedportefeuille in beeld te hebben en wat de klimaatopgave betekent voor hun gebouwen. Dit vertaalt zich in een meerjarenonderhoudsplanning en eventueel in een strategisch huisvestingsplan van het schoolbestuur of schoolbesturen gezamenlijk.

2.8 Beleidskader Maatschappelijk vastgoed gemeente Bernheze

De raad van Bernheze heeft op 1 oktober 2015 besloten zelfstandig te blijven en de samenwerking op regionaal niveau te intensiveren. Bernheze functioneert hierbij in de regio en levert vanuit eigen kracht een bijdrage aan het versterken van de regio.
Conclusie was dat het voor de gemeente daarbij een belangrijke opgave is de kracht van de dorpen en kernen te ondersteunen. Dat vraagt een goed gevoel voor de sociale structuur van de dorpen.

Uit het voorbereidingstraject kwamen de sterke en zwakke punten van Bernheze naar voren: Bernheze biedt een goede ondersteuning van de dorpen en er bestaat een sterke sociale samenhang en ondernemerschap. Punt van aandacht was dat er (nog) onvoldoende visie was op de toekomst van de kernen: zijn alle voorzieningen overeind te houden?

Ontwikkelingen, zoals krimp leidden in sommige kernen tot leegstand in scholen en gemeenschapshuizen. Om ervoor te zorgen dat onze inwoners en instellingen op een verantwoorde manier van ons rijke voorzieningenniveau kunnen blijven genieten is een Beleidskader Maatschappelijk vastgoed opgesteld, dat in juli 2016 door de Raad is vastgesteld.

De doelstelling van het Maatschappelijk Vastgoedbeleid is om het aanbod aan en de inzet van maatschappelijk vastgoed efficiënt en effectief af te stemmen op de realisering van

gemeentelijke beleidsdoelen. De gemeentelijke zorg voor en betrokkenheid bij accommodaties staat niet op zichzelf, maar wordt ingegeven door het welzijnsbeleid dat de gemeente voert.

In het kort komt dit erop neer dat de gemeente wil bevorderen dat haar burgers deelnemen aan sociale verbanden, zich kunnen identificeren met groepen en activiteiten, ergens bij horen. De gemeente wil graag dat mensen elkaar kennen, op de hoogte zijn van elkaars activiteiten, leefwijze, bijdrage aan de gemeenschap en problemen. De gemeente wil bovendien dat burgers zich gesteund voelen, zowel individueel als in maatschappelijke activiteiten. Tot slot wordt in de ogen van de gemeente het welzijn van de burgers bepaald door de mate waarin zij sturing kunnen geven aan het eigen leven en in de omgeving waarin zij functioneren.
Het maatschappelijk vastgoedbeleid is één van de pijlers van het welzijnsbeleid en maakt het bovenstaande mogelijk.

De nota biedt het kader waarbinnen keuzes gemaakt kunnen worden in het realiseren van een optimale bezetting, zoals bv. op het gebied van organisatie (beheer- en exploitatie), eigendom (eigenaar blijven, afstoten of mogelijke tussenvormen), samenwerking (samenvoegen gebouwdelen, functies, instellingen en verenigingen), de sturingsmogelijkheden die we als gemeente – al dan niet - hebben, en mogelijk ook wijzigingen van functies en bestemmingen van gebouwen.

Bij de vraag of en op welke wijze de gemeente met haar maatschappelijk vastgoed tegemoet komt aan een vraag voor huisvesting, wordt een stappenplan doorlopen. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Relevante uitgangspunten voor de onderwijshuisvesting zijn onder andere:

Stap 1: ***De beleidsinhoudelijke toets:***
- draagt de activiteit bij aan de beleidsinhoudelijke doelen van de gemeente
- wat is de noodzaak versus wenselijkheid: wat is minimaal de accommodatie waarin de gemeente moet of wil voorzien
- wat is de bijdrage aan de gemeenschap en de leefbaarheid
- werkt de organisatie samen met andere organisaties bij het uitvoeren van de activiteiten.

Stap 2: ***Toets Maatschappelijk vastgoedbeleid***
- Een accommodatie wordt in basis ingezet ten behoeve van de primaire functie, in onderwijsgebouwen is dit ‘onderwijs’, in binnensportaccommodaties vindt primair ‘gymnastiekonderwijs’ plaats. In gemeenschapshuizen wordt primair ruimte geboden

voor ontmoeting en ontspanning: ruimte voor activiteiten van en door de lokale gemeenschap.

- Op basis van de gemeentelijke ambitie kunnen aanvullende activiteiten plaatsvinden:
  - In onderwijsgebouwen activiteiten gericht op het helpen en versterken van het kind (opvoedingsondersteuning, gezondheid, opvang), waarmee een samenhangende infrastructuur voor opvoeden en ontwikkelen van kinderen tot 12 jaar wordt gecreëerd en (waar mogelijk) Integrale Kind Centra worden gevormd.
  - In binnensportaccommodaties zijn sportactiviteiten door verenigingen, sportieve kinderfeesten en bedrijfssport mogelijk. Daarnaast kan een binnensportaccommodatie benut worden voor evenementen die vanwege aard of omvang niet passen in ander (maatschappelijk) vastgoed, zoals carnaval.
- Vanuit het oogpunt van effectiviteit en efficiency is de focus op het behoud van functies en minder op het behoud van stenen. De gemeente zet in op clustering van functies en multifunctioneel gebruik, waarbij we oog hebben voor de ‘bloedgroepen’ van de verschillende gebruikers. De ruimtelijke en inhoudelijke synergie moet telkens gezocht worden. We willen geen leegstand en stoten waar mogelijk leegstaande gebouwen af.

Gezien het belang voor de leefbaarheid in de kernen streeft Bernheze naar instandhouding van een aantal basisvoorzieningen in elke kern, te weten een basisschool, een gemeentelijke binnensportaccommodatie en een gemeenschapshuis. Dit wordt in meerdere kernen aangevuld met welzijnsgebouwen, waar verenigingen vanuit de welzijnshoek in gehuisvest zijn, zoals een jongerencentrum en de EHBO-vereniging.

Leegstand in gemeentelijke gebouwen pakken we op via het Uitvoeringsplan Maatschappelijk vastgoed. Soms betekent dit herhuisvesting van gebruikers, waardoor een gebouw ‘leeggespeeld’ en uiteindelijk afgestoten kan worden. In geval van leegstand in een schoolgebouw bekijken we, samen met het schoolbestuur, of de lege lokalen ruimte kunnen bieden aan andere gebruikers. De mogelijkheden voor het oplossen van leegstand in schoolgebouwen, te weten medegebruik of verhuur, staan verder beschreven in paragraaf 3.2. Of een gebruiker passend is, bepalen we aan de hand van het stappenplan uit het beleidskader.

2.9 VN-verdrag Handicap

In 2016 is in Nederland het VN-verdrag Handicap in werking getreden. Doel van het verdrag is het beschermen en bevorderen van de mensenrechten van mensen met een beperking. De overheden van de VN-leden worden daartoe verplicht maatregelen te nemen. Om die reden is in Nederland de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, aangepast. Naast diverse andere toevoegingen staat in deze wet sinds 1 januari 2017 een norm die handelt over de algemene toegankelijkheid van openbare gebouwen. Hieronder vallen bijvoorbeeld ziekenhuizen, publieke instellingen, bibliotheken, gemeentehuizen en winkels, maar ook onderwijsgebouwen.

Algemene norm toegankelijkheid openbare gebouwen
Met de totstandkoming van de algemene norm toegankelijkheid op 1 januari 2017, moeten openbare gebouwen voortaan verplicht toegankelijk zijn voor mensen met een beperking of handicap. Zij moeten zo stelt de wet ‘naar gelang de behoefte doeltreffende aanpassingen verrichten’. Het uiteindelijke doel is om een samenleving te creëren waarin toegankelijkheid voor iedereen niet langer als een extra service of uitzondering gezien wordt, maar als iets dat vanzelfsprekend is.

Deze norm is in de nieuwbouwprojecten in Bernheze de afgelopen jaren al meegenomen, gebouwen van voor die tijd voldoen niet altijd aan de nieuwe norm voor toegankelijkheid. Daarom is als onderdeel van dit IHP geïnventariseerd hoe de toegankelijkheid in de schoolgebouwen op dit moment is geregeld en waar de scholen knelpunten ervaren. We nemen het verbeteren van de toegankelijkheid mee in de afweging voor de gewenste ontwikkeling van de schoolgebouwen benoemd in dit IHP, zie hiervoor ook paragraaf 5.4

3. Relevante thema's

3.1 Vorming integrale Kindcentra (IKC)

In Bernheze zijn drie brede scholen. In een brede school is sprake van huisvesting van diverse partijen, die diensten aanbieden op het gebied van opvang, ontwikkeling en educatie van kinderen tussen 0 en 13 jaar. Het betreft de twee gebouwen van BS Emmaus in Heesch en het gebouw van De KanZ en Kubiek in Nistelrode. In deze gebouwen is naast de school een kinderopvang en/of peutergroep en een BSO gehuisvest.
In de overige gebouwen is, behalve bij BS De Kiem, naast het onderwijs wel een andere kindgebonden functie beschikbaar, voornamelijk een BSO of een peutergroep. De gemeente heeft de schoolbesturen toestemming gegeven om leegstaande lokalen te verhuren aan kinderopvangorganisaties om deze functie(s) mogelijk te maken.

Bij de laatste nieuwbouwprojecten in Bernheze is in de voorbereiding uitgegaan van de bouw van een kindcentrum, waarbij de huisvesting was gebaseerd op het onderwijskundig brede scholen concept en waarbij sprake zou moeten zijn van verregaande samenwerking tussen de ketenpartners onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaal.
Door de daling van de leerlingenprognoses en daarmee het ontstaan en/of vergroten van de leegstand waren alle betrokken partijen het er over eens dat we bij de ontwikkeling van nieuwbouw moesten kijken naar de huisvestingsbehoefte voor de basisscholen en de maatschappelijke partners op ***kernniveau*** in plaats van per school. In de kernen was al voldoende huisvesting beschikbaar voor de maatschappelijke partners, het aanbod voor kinderopvang/peuterwerk voldeed aan de vraag. Soms was huisvesting in een leegstaand lokaal mogelijk. Hierdoor zijn de investeringen door de gemeente voor huisvesting van opvang en peuterwerk beperkt gebleven.

Na de invoering van het brede scholen concept zien we de afgelopen jaren de ontwikkeling voor het vormen van integrale kindcentra. Hierbij gaan onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaal echt samen, onder één leiding en met een heldere pedagogische visie. Het kindcentrum moet een samenhangende infrastructuur bieden voor de opvang èn de ontwikkeling van kinderen tussen 0 en 13 jaar. In een IKC brengt een kind de dag door om te leren, spelen, sporten, ontwikkelen en ontmoeten. Dit gaat dus nog een stap verder dan de brede school, waarin slechts sprake is van huisvesting van de diverse partijen binnen dezelfde muren en onder één dak.

Alle schoolbesturen in het PO hebben aangegeven voorstander te zijn van IKC-vorming in de gemeente Bernheze. Ook de gemeente ziet voordelen in huisvesting in een brede school en in een IKC, maar niet elke school hoeft een brede school/IKC te zijn.

Verantwoordelijkheid gemeente en ketenpartners

De primaire verantwoordelijkheid voor de realisatie van een IKC-gebouw ligt bij de ketenpartners: schoolbesturen, kinderopvang, buitenschoolse opvang en aanbieders van VVE.

De gemeente ziet voor zichzelf vooral een verbindende rol, maar minder een initiërende en faciliterende rol. De formele positie en financiële verantwoordelijkheid van de gemeente ten opzichte van de ketenpartners voor het realiseren van huisvesting is namelijk zeer verschillend.

- De gemeente heeft de wettelijke taak en verplichting om onderwijshuisvesting (vervangende nieuwbouw en uitbreiding) te faciliteren. Dit is vastgelegd in de wetgeving en de Verordening Voorzieningen huisvesting Onderwijs Bernheze. Bij toekomstige aanvragen en vraagstukken rondom onderwijshuisvesting kunnen we en zullen we samen met de partners onderzoeken of en zo ja welke ontwikkeling van een brede school / IKC mogelijk is.
- De gemeente investeert in principe niet in de bouw van huisvesting voor peuteropvang, kinderopvang en BSO. De verantwoordelijkheid voor de realisatie en exploitatie van deze ruimtes ligt bij de aanbieder.

IKC-vorming is zelfs mogelijk door verregaande inhoudelijke samenwerking zonder huisvesting in één gebouw, onder de voorwaarde dat functies op loopafstand zijn gelegen. Dit kan met name in de kleine(re) kernen een oplossing zijn.

Kortom: uiteindelijk is de realisatie van elke brede school / IKC dus maatwerk. Gemeente, schoolbesturen, aanbieders van peuter- en kinderopvang en eventuele andere partners bepalen gezamenlijk een passende huisvestingsoplossing en de bekostiging daarvan.
Voor investeringen in aanvullende functies en/of commerciële functies wordt in eerste instantie, ook voor financiering, een beroep gedaan op de betrokken schoolbesturen en aanbieders van de ketenpartners. Dit kan echter soms lastig zijn in verband met ingewikkelde eigendoms- en beheervraagstukken. In dat geval kan de gemeente ervoor kiezen met niet-onderwijs-huisvestingsmiddelen te investeren in opvang- of andere kindgerelateerde functies. Dit is in elke situatie maatwerk, waarbij de gemeente financiële zekerheid wil hebben via een langdurige huurovereenkomst. Belangrijk hierbij is te bewaken dat het niet tot leegstand in ander gemeentelijk vastgoed leidt.

De uitgangspunten in dit IHP

Bij het opstellen van dit IHP is voor elk onderwijsgebouw bepaald wat de bruto capaciteit in vierkante meters BVO is. Vervolgens is bij de scholen geïnventariseerd hoeveel vierkante meters bvo in medegebruik zijn door ‘IKC’-partners. Het aantal vierkante meters dat gebruikt wordt door IKC-partners is afgetrokken van de bruto capaciteit van het schoolgebouw. De uitkomst is de netto-capaciteit voor onderwijsgebruik in vierkante meters bvo. De netto-capaciteit is bepalend voor het berekenen van de leegstand of een ruimtegebrek. Daarmee is de ontwikkeling van IKC’s in bestaande schoolgebouwen geborgd. Bij renovatie en nieuwbouw van scholen kan in het ontwerp rekening worden gehouden met de IKC-ontwikkeling waarbij keten-partners bijdragen aan de realisatie.

3.2 Verhuurbeleid

Een oplossing voor de leegstand, waar in veel schoolgebouwen sprake van is, is de verhuur van ruimtes. Voor de verhuur van ruimtes in schoolgebouwen zijn de WPO, de WVO en de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Bernheze 2015 bepalend.

Er zijn twee vormen van leegstand:

1. Volgtijdelijke leegstand : dit betreft een ruimte, die buiten de reguliere lestijden niet door de school in gebruik is, bijvoorbeeld in de middagen na schooltijd en in vakanties. Hier

heeft bijna elke school mee te maken. En kinderopvangorganisatie kan bv na schooltijd iedere dag BSO aanbieden in een klaslokaal dat overdag gebruikt wordt door het onderwijs.

2. Ruimtelijke leegstand: dit betreft een ruimte in een schoolgebouw, die niet door de school gebruikt wordt. Hiervan is sprake wanneer het gebouw meer vierkante meters telt dan wat de school nodig heeft op basis van het aantal leerlingen dat op de school is ingeschreven. Ruimtelijke leegstand heeft alleen betrekking op lokalen.

In geval van leegstand heeft het schoolbestuur de volgende mogelijkheden:

- ✓ ***Medegebruik***: het gebruik van een onderwijsgebouw door derden voor educatieve doeleinden of gebruik ten behoeve van culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden. Het schoolbestuur kan er zelf voor kiezen om ruimtes in medegebruik te geven aan instellingen, die aan bovengenoemde voorwaarden voldoen. Daarnaast heeft ook de gemeente het recht om, onder bepaalde voorwaarden, ruimtes in de school te bestemmen voor medegebruik. Een voorbeeld is ruimte bieden aan leerlingen van een (naburige) school met ruimtegebrek.
  Voor het medegebruik mag het schoolbestuur een vergoeding vragen als bijdrage in de beheer en exploitatiekosten, deze mag het schoolbestuur ook behouden. Vergoeding van investeringskosten is niet toegestaan, aangezien het gebouw ‘om niet’ beschikbaar is gesteld.

- ✓ ***Verhuur*****:** Het schoolbestuur kan ruimtes of een gedeelte van het gebouw verhuren aan een derde, private partij. Voor deze verhuur heeft het schoolbestuur toestemming nodig van het college van B&W. Deze situatie komt in een groot aantal schoolgebouwen in Bernheze voor. Op dit moment loopt nog de afspraak dat het schoolbestuur ook bij verhuur alleen een vergoeding voor beheer en exploitatie vraagt. De hoogte van de verhuurprijs is voor de gemeente niet te controleren.
  Hier geldt wel een kanttekening: het openen van een BSO in een schoolgebouw betekent niet altijd een toename van het totaal aantal kinderen dat wordt opgevangen, we zien vaak een verschuiving. Dit kan de sluiting van een andere BSO-locatie tot gevolg hebben. Het is belangrijk ons hier als gemeente bewust van te zijn.

In brede scholen komt nog een andere vorm van verhuur voor, namelijk (langdurige) huurovereenkomsten tussen gemeente en private partijen, zoals kinderopvangorganisaties en peuter- speelzaalwerk in brede scholen. Deze huurovereenkomsten dekken de kosten van de (extra) investeringen in brede scholen voor niet-onderwijsdoeleinden. De hoogte van de huurprijs werd vaak bepaald door afspraken in de voorbereidingsfase van een nieuwbouwproject op basis van de bouwwensen van de kinderopvangorganisatie.

De afgelopen jaren is, mede onder invloed van het beleidskader maatschappelijk vastgoed, geprobeerd voor vastgoed dat eigendom is van de gemeente een huurtarief te hanteren, waarbij geen sprake is van concurrentievervalsing en waarbij minimaal sprake is van een kostendekkende huurprijs. Door de gekozen methodiek (welke kosten neem je mee?) bestaan er nog steeds grote verschillen in de huurtarieven in de diverse gebouwen.
En ook bestaan er grote verschillen tussen de huurprijzen van de gemeente en van de schoolbesturen. Dit kan tot leegstand in het gemeentelijk deel van de brede school leiden, omdat een kinderopvangorganisatie haar opvang door lagere huurtarieven in een schoolgebouw ook tegen lagere kosten kan organiseren.

Tijdens de gesprekken over het IHP en tijdens het OOGO hebben de schoolbesturen gevraagd om de verhuur aan de kinderopvang in de diverse scholen te formaliseren en een verhuurbeleid Bernheze op te stellen. Het formaliseren van de verhuur en de hoogte van de huurprijzen is geen onderdeel van het IHP. We zullen dit, net als het op één lijn brengen van de kostendekkende tarieven in brede scholen, als aparte activiteit voor het einde van 2021 verder uitwerken.

3.3 Renovatie versus vervangende nieuwbouw

Het begrip 'renovatie' is (nog) niet als huisvestingsvoorziening opgenomen in de huisvestingsverordening. Tot voor kort gaf de wetgever aan dat hierover op lokaal niveau overleg moet plaatsvinden. 'Renovatie' wordt desondanks in het kader van de bekostiging gezien als een 'grijs gebied'. Voor de PO-raad, VO-raad en de VNG is dit aanleiding geweest voorstellen te doen op welke wijze renovatie een plek kan krijgen binnen de huisvestingsverordening.

In het rapport van de PO-Raad, VO-Raad en de VNG wordt renovatie als volgt gedefinieerd: *'Renovatie is een grootschalige en integrale aanpak van een bestaand schoolgebouw waarmee de levensduur wordt verlengd met tenminste 25 jaar en het gebouw (weer) voldoet aan de functionele eisen en kwaliteitseisen zoals geformuleerd in het IHP (en ten minste aan vigerende eisen van het Bouwbesluit).*'

Het wetsvoorstel waarin op basis van voorgaande definitie wordt voorgesteld om renovatie als voorziening in de wet op te nemen, ligt momenteel voor behandeling bij het ministerie. Renovatie vormt hiermee een gelijkwaardig alternatief voor (vervangende) nieuwbouw.

Renoveren of nieuwbouwen?
In Bernheze zijn verschillende basisschoolgebouwen 'op leeftijd', namelijk zo'n 40 jaar oud. De schoolbesturen hebben de gebouwen al die tijd zo goed als mogelijk onderhouden. Bij de vraag of renovatie of nieuwbouw in een bepaalde situatie het beste past, zijn er verschillende afwegingen te maken. Van belang zijn:

- Het voorkomen van kapitaalvernietiging (restant boekwaarde);
- De huidige bouwkundige conditie;
- De huidige onderwijskundige functionaliteit;
- Te behalen voordelen op het gebied van energieverbruik, onderhoud en binnenklimaat;
- Mogelijkheid om leegstand terug te dringen.

Hierbij kan het 'Afwegingskader renovatie' van de PO-raad ook een hulpmiddel zijn.

In dit IHP gaat we uit van maatwerk per situatie. Vooruitlopend op de opname van renovatie als een voorziening in de Verordening zullen in Bernheze in geval van renovatie de kosten als volgt worden verdeeld:

- alle aanpassingen die leiden tot een levensduurverlenging van tenminste 25 jaar komen voor rekening van de gemeente;
- werkzaamheden / onderdelen, die in het geplande onderhoud uit het MJOP van het betreffende gebouw waren voorzien, komen voor rekening van het schoolbestuur.
- Schoolbesturen en gemeente bekijken per situatie gezamenlijk in welke mate financiële voordelen op het gebied van onderhoud/exploitatie (b.v. energiebesparing) benut kunnen worden ten behoeve van renovatie.

Het is voor een schoolbestuur ook mogelijk de inzet van gereserveerde middelen voor onderhoud al geruime tijd voor de daadwerkelijke renovatie / nieuwbouw aan te passen. Door

het verminderen van het onderhoudsniveau (tot bijvoorbeeld ‘het voorkomen van gebreken’) kan geld worden bespaard, dat tijdens de (ver)bouw ingezet kan worden in de investering.

De hoogte van de bijdrage van zowel de gemeente als het schoolbestuur zal per situatie verder worden uitgewerkt. Uitgangspunt van de gemeente is dat de vergoeding het mogelijk moet maken ook tijdens renovatie een Bijna Energie Neutraal Gebouw (BENG) te kunnen realiseren.

3.4 Toename gymnastiekonderwijs

In Bernheze maken alle PO en VO-scholen voor hun gymnastiekonderwijs gebruik van een gemeentelijke sporthal. In de wet ligt vast dat de gemeente de sporthal om niet in gebruik geeft voor het vastgestelde aantal klokuren gedurende schooltijden. Op dit moment is de totale capaciteit van de sporthallen voldoende om alle scholen te bedienen, alhoewel dit op enkele plaatsen een nauwkeurige planning vraagt.

In 2018 is er een initiatiefwet voor meer en beter bewegingsonderwijs (opnieuw) ingediend. Volgens het wetsvoorstel zou drie uur bewegingsonderwijs per week de norm moeten worden voor alle basisscholen in Nederland. Volgens verschillende experts zouden er, naast gezondheidsvoordelen, steeds meer aanwijzingen zijn dat sport en bewegen ook de prestaties van kinderen op school mogelijk positief beïnvloeden. Bovendien kan het helpen om overgewicht te voorkomen.
Er zijn op dit moment binnen het ministerie van OC&W plannen in voorbereiding om de norm voor bewegingsonderwijs op te hogen van 2 naar 3 uur per week en dit te verankeren in de wet op het Primair Onderwijs. Hier is door betrokken partijen, zoals de PO-Raad, Algemene Onderwijs bond (AOb), de Koninklijke Vereniging voor Lichamelijke Opvoeding (KVLO), het Landelijk Netwerk Bewegingsonderwijs Pabo verschillend op gereageerd. Daarom zijn nog geen concrete stappen gezet.

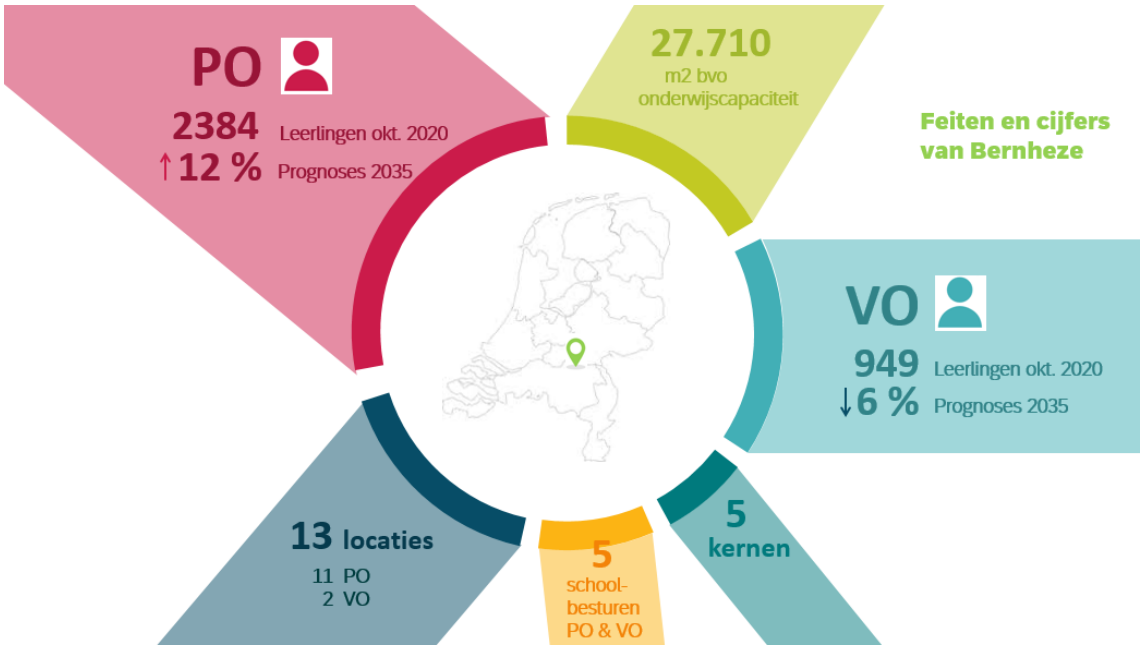
Als de scholen verplicht worden meer uren gymnastiekonderwijs aan te bieden, dan heeft dit gevolgen voor ons aanbod, door uitbreiding van uren zal de bestaande capaciteit van de sporthallen niet meer voldoende zijn. Aangezien de gemeente vanuit de Verordening Voorzieningen huisvesting Onderwijs verantwoordelijk is voor voldoende capaciteit, zullen we bij concretisering in de toekomst moeten investeren in de bouw en/of uitbreiding van sporthallen. Het is op dit moment niet mogelijk hier al concrete investeringsbedragen aan te koppelen.

4. Onderwijshuisvesting in Bernheze per kern

4 .1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de huidige en toekomstige onderwijshuisvesting van de gemeente Bernheze beschreven.

In onderstaande figuur worden de feiten met betrekking tot de huidige onderwijshuisvesting weergegeven. Alle onderwijsgebouwen zijn op basis van diverse kenmerken in kaart gebracht, voor een overzicht zie bijlage 2. Het overzicht bevat algemene gebouwgegevens, de kwaliteit, de capaciteit en prognose van leerlingenaantallen en enkele financiële gegevens. De informatie is afkomstig van de gemeente en de schoolbesturen.

4.2 Leerlingenprognoses

In november 2020 heeft Pronexus voor de gemeente Bernheze weer een nieuwe leerlingenprognose opgesteld van de verwachte leerlingenaantallen voor de periode 2021-2041. Hoewel de leerlingenprognoses voor een periode van 20 jaar worden opgesteld, is het belangrijk te realiseren dat de betrouwbaarheid de eerste vijf jaar het grootst is, daarna neemt deze snel af. Door allerlei ontwikkelingen, zoals woningbouw, is het leerlingenaantal een dynamisch verhaal, daarom laten we elke twee jaar een nieuwe prognose opstellen.
De leerlingenprognoses voor het PO en het VO zijn opgenomen in bijlage 3.

Leerlingenprognoses Basisonderwijs
De gemeente Bernheze telde op 1 oktober 2020 2384 leerlingen in het basisonderwijs. De eerste jaren daalt het aantal leerlingen nog licht (nog geen 2 %) waarna het gaat stijgen richting de 2600. Deze stijging wordt veroorzaakt door een groei van de doelgroep, voornamelijk door de toenemende woningbouw.

De stijging is niet gelijk over de verschillende kernen verdeeld. In Heesch en Nistelrode is in 20 jaar sprake van een groei van meer dan 15 %, in Vorstenbosch groeit het aantal leerlingen met 5 %. In Heeswijk- Dinther is het aantal leerlingen over 20 jaar ongeveer gelijk aan het niveau van 2020, in Loosbroek is als enige kern op termijn sprake van een daling van meer dan 10%. In het vervolg van dit hoofdstuk zullen de leerlingenaantallen en de onderwijshuisvesting per kern worden bekeken.

Leerlingenprognoses Voortgezet onderwijs
De gemeente Bernheze telde op 1 oktober 2020 949 leerlingen in het Voortgezet Onderwijs. De leerlingenprognose laat voor beide scholen eerst een daling van het aantal leerlingen zien, vanaf 2031 gaan de aantallen weer licht stijgen. In 2035 is de verwachting dat er weer bijna 900 leerlingen zijn, in totaal zien we een daling van 6 %.
Het is de verwachting dat de stijging vanaf 2031 in de toekomst door zal zetten, de leerlingenaantallen op het VO volgen de leerlingenaantallen op het PO vaak met een vertraging van enkele jaren.

4.3 Toelichting situatiebeschrijving onderwijsgebouwen

Aan de hand van alle verzamelde gegevens is per kern een overzicht van de huidige situatie van de onderwijsgebouwen gemaakt. De overzichten geven een integraal en overzichtelijk beeld van de huidige situatie en mogelijke knelpunten. Het is het eerste vertrekpunt voor een toekomstperspectief per locatie op kernniveau.

Ieder schoolgebouw is beoordeeld op de volgende aspecten:
- technische staat,
- functionaliteit,
- binnenklimaat,
- onderhoudslasten,
- energielasten
- vraag en aanbod.

De kleuren in de overzicht geven de noodzaak tot ingrijpen weer:
- ROOD geeft directe aanleiding tot het ontwikkelen van een huisvestingsscenario (0 - 5 jaar);
- ORANJE geeft op korte termijn aanleiding tot het ontwikkelen van een huisvestingsscenario (6 - 15 jaar);
- GROEN geeft aan dat er op dit moment geen aanleiding is voor aanpassing van een huisvestingsscenario (> 15 jaar);
- De kleur GRIJS duidt ontbrekende informatie aan;
- BLAUW laat zien dat het ruimteoverschot een aandachtspunt voor het schoolbestuur is.

4.4 Primair Onderwijs in de kern Heesch

In de kern Heesch zijn drie basisscholen gehuisvest: BS Emmaus, Samenwerkingsschool De Toermalijn/Delta en BS De Kiem.

In Heesch is in de komende 20 jaar sprake van een groei van meer dan 15 %. Deze groei zet meteen in 2021 in en het leerlingenaantal blijft groeien tot een totaal van 1259 in 2036. De groei is vooral te verklaren door een toename van het aantal woningen.
Onderstaand schema geeft een overzicht van de prognose van het aantal leerlingen en het bijbehorend aantal groepen binnen de kern Heesch.

Aantal leerlingen

	histrie		*Prognose*							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041
Naam school										
BS Emmaus	501	501	497	491	481	482	495	541	551	540
BS De Toermalijn*	443	462	471	480	483	499	512	559	569	558
BS De Kiem	97	110	113	116	117	122	125	137	139	136
BS Delta*	33									
TOTAAL	1074	1073	1081	1087	1081	1103	1132	1237	1259	1234

** per 1 augustus 2020 is BS delta samengegaan met BS De Toermalijn*

Aantal leslokalen

		Prognose									
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041	beschikbaar
Naam school											
BS Emmaus	21	21	21	21	20	20	21	23	23	23	22
BS De Toermalijn	19	19	20	20	20	21	22	24	24	24	28
BS De Kiem	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	8
BS Delta	3										
TOTAAL	48	45	46	46	45	46	49	53	53	53	58

In totaal zijn er momenteel 60 lokalen beschikbaar in de kern Heesch, waarvan er twee worden verhuurd aan Kinderopvangorganisatie Humankind voor een aanbod van BSO in BS De Toermalijn. Vanaf 2021 is er behoefte aan 45 lokalen, dit loopt op tot 53 lokalen in 2036.

4.4.1 Basisschool Emmaus

Basisschool Emmaus is gehuisvest in twee gebouwen, deze zijn naast elkaar gelegen. Het gebouw aan de Saal van Zwanenberglaan is van 2013, de technische staat is zeer goed. Functioneel voldoet het helemaal aan de eisen van deze tijd. In het verleden zijn er wel wat problemen geweest met het goed inregelen van het binnenklimaat, met name de CO2-waardes waren te hoog. Het schoolbestuur probeert met het verfijnen van de inregeling dit probleem op te lossen. Bij de nieuwbouw zijn een aantal zonnepanelen geplaatst, waarmee ook rekening is gehouden met duurzaamheidseisen.

De onderbouw van BS Emmaus is gehuisvest in het pand van Brede School Onder de Bogen. Naast de jonge kinderen van de basisschool zijn hier ook een kinderdagopvang, enkele peutergroepen en een BSO gevestigd. Het gebouw voldoet hiermee al aan de wens van het schoolbestuur voor IKC-vorming. Het gebouw Onder de Bogen is van 2005 en verkeert in goede staat van onderhoud.

Herschikking basisscholen 2017
In juli 2016 heeft PentaRho in opdracht van de schoolbesturen Filios en SAAM een onderzoek gedaan naar de huisvestingssituatie van de scholen in Heesch. Het betrof een volume- en scenario-onderzoek. Basisschool Emmaus zat in het nieuwe gebouw qua bezetting aan de top van haar capaciteit, waardoor de school niet verder kon groeien en een wachtlijst moest worden

ingesteld. OBS Delta zat in het gebouw Onder de Bogen, gelegen naast de Emmaus, ruim in haar jasje en ook in het gebouw van De Toermalijn stonden 9 lokalen leeg.

Uit scenario-onderzoek bleek dat een herschikking van de basisscholen kon zorgen voor een betere benutting van de schoolgebouwen. Beide schoolbesturen hadden de ambitie om (op termijn) **twee** volwaardige kindcentra te creëren in Heesch in plaats van drie basisscholen. De raad heeft daarom in mei 2017 middelen beschikbaar gesteld om de verhuizing van OBS Delta naar De Toermalijn mogelijk te maken. BS Emmaus kon met het in gebruik nemen van het gedeelte van OBS Delta in Onder de Bogen haar wachtlijsten opheffen. Met de middelen is ook wat achterstallig binnen-onderhoud gerealiseerd.

Basisschool Emmaus is de afgelopen jaren nog licht gegroeid en heeft in 2020 haar top bereikt. Door een goede samenwerking en gedeeld gebruik van BSO-ruimten in het gebouw Onder de Bogen heeft Emmaus alle kinderen in beide gebouwen kunnen huisvesten. Na een lichte daling de komende jaren gaan de leerlingenaantallen vanaf 2026 weer licht stijgen. Vanaf 2030 zou de ruimtebehoefte weer wat groter kunnen worden dan het aanbod, maar of dat om actie vraagt kunnen we pas in een later stadium beoordelen. Er is op dit moment dus geen aanleiding om een huisvestingsscenario voor BS Emmaus te formuleren.

4.4.2 Samenwerkingsschool de Toermalijn/Delta

Het gebouw van Samenwerkingsschool De Toermalijn/Delta, gelegen aan het Vijfeiken, bestaat uit drie gebouwen uit verschillende bouwtijden, die met elkaar verbonden zijn. Het oudste (oostelijk gelegen) gedeelte beschikt over 12 lokalen, evenredig verdeeld over beide bouwlagen. Het westelijke gedeelte beschikt over 9 lokalen op één laag, hierin is de onderbouw gevestigd. Het centrale gedeelte omvat 2 lokalen op de begane grond en 6 op de verdieping. In totaal zijn er 29 lokalen. De gebouwen stammen uit 1954, 1976 en 2001 en omvatten gezamenlijk ruim 4300 m2 bvo.

Alle gebouwen zijn in goede staat van onderhoud. Door de verschillende bouwjaren en dito isolatiewaarde, installatietechniek en materiaalkeuzen, verschillen de gebouwen in de exploitatielasten.

In het gebouw worden twee lokalen door Humankind gebruikt voor hun BSO. Gezien de wens van het schoolbestuur voor de vorming van IKC's, onderzoekt Humankind de mogelijkheid op korte termijn te starten met één peutergroep in het gebouw. De kans bestaat dat het openen van deze peutergroep leidt tot een afname van het aantal peuters in de peuterspeelzaal of de kinderopvang in Onder de Bogen. Dit zou in Onder de Bogen tot leegstand van lokalen of in de kinderopvang kunnen leiden. Om de ontwikkelingen goed in de gaten te kunnen houden en eventueel tijdig bij te kunnen sturen, is de toestemming voor maximaal 5 jaar gegeven.

Herschikking basisscholen 2017
Zoals hierboven al beschreven is OBS Delta in augustus 2017 naar het gebouw van De Toermalijn verhuisd. Hierdoor werd een deel van de leegstaande ruimte weer benut, maar bleef de mogelijkheid tot groei van De Toermalijn bestaan. OBS Delta had zijn eigen plek in het oudste gedeelte van het gebouw.

Ondanks de huisvesting in één pand bleek het aantal leerlingen van OBS Delta verder te dalen. Om kwalitatief goed onderwijs te kunnen blijven bieden, vonden de beide schoolbesturen het noodzakelijk dat de katholieke basisschool De Toermalijn en de Openbare basisschool Delta fuseren.

Na een grondig onderzoek, advies van de MR en ouderraadpleging van beide scholen is in 2020 besloten beide scholen samen te voegen en verder te gaan als samenwerkingsschool. Om het openbaar onderwijs in de nieuwe fusieschool te borgen is een identiteitscommissie ingesteld en zijn de statuten van Filios aangepast, zodat zij openbaar onderwijs kan bieden.

Per 1 augustus 2020 zijn de leerlingen van beide scholen samengevoegd en zijn de leerlingen van Delta verdeeld over 21 groepen. De samenvoeging had geen stijging van het gebruik van het aantal leslokalen tot gevolg. Op dit moment zijn er 6 leegstaande lokalen.

Volgens de leerlingenprognoses zullen de leerlingenaantallen bij De Toermalijn de komende jaren blijven stijgen tot ongeveer 570 leerlingen in 2035. Bij deze leerlingenaantallen hoort een ruimtebehoefte van 24 lokalen. Ondanks de inzet voor de BSO en de peutergroep zullen er tegen die tijd nog steeds enkele lokalen leegstaan.

IKC-vorming
Het schoolbestuur heeft aangegeven ook BS De Toermalijn om te willen vormen tot een IKC, waarbij er een volledig aanbod is voor kinderen in de leeftijd van 0 – 12 jaar. Dit maakt het mogelijk de ontwikkeling van een kind al vanaf de start te volgen. Het huidige gebouw is op dit moment niet geschikt voor de opvang van de jongste groep kinderen van 0 – 2 jaar. Voor een kinderdagopvang is slaapruimte nodig, die aan strenge eisen moet voldoen. Deze zijn niet met geringe investeringen in een klaslokaal toe te voegen, zoals dat met een BSO of peutergroep wel kan. Om dit mogelijk maken is een uitbreiding en/of renovatie van het gebouw noodzakelijk.

Twee delen van het gebouw van De Toermalijn dateren van 1954 en 1980. Uit een landelijke inventarisatie blijkt dat de gebouwenvoorraad in het primair en voortgezet onderwijs is verouderd (gemiddeld 40 jaar oud) en dat deze vaak een slecht binnenklimaat hebben en niet duurzaam zijn. Dit geldt ook voor het gebouw van de Toermalijn. In de sectorale Routekaart PO en VO worden gemeenten opgeroepen om schoolgebouwen die nu meer dan veertig jaar oud zijn en volgens de cyclus dus al gerenoveerd hadden moeten worden, of vervangen door nieuwbouw, versneld aan te pakken. Het schoolbestuur doet daarom een oproep om een deel van het gebouw te vervangen door nieuwbouw, waarbij rekening kan worden gehouden met alle duurzaamheidseisen.

In de nieuwbouw kan dan ook ruimte worden gegeven aan investeringen door een partij voor kinderopvang, zodat het gebouw zich verder kan ontwikkelen richting een IKC. Het schoolbestuur geeft daarom de voorkeur aan vervanging van de laagbouw, hier krijgen op dit moment de kinderen uit de onderbouw les.

Op dit moment is nog niet bekend wat het energielabel van het gebouw van de Toermalijn is. Om een goede 0-meting te hebben in het kader van reductie van CO2-uitstoot, adviseren we verderop in dit IHP om voor de (oudere) schoolgebouwen een Energie Prestatie Advies (EPA) op te laten stellen. Uit de EPA's zal blijken of en zo ja welke energiebesparingsmaatregelen nodig zijn om één van de oudere gebouwdelen naar het goede energielabel te krijgen. Mogelijk is zelfs volledige renovatie of nieuwbouw van een deel noodzakelijk. We zullen dit in een volgende IHP-periode opnieuw bekijken. Om rekening te houden met de oproep in de sectorale routekaart hebben we nu al een investeringsbedrag opgenomen voor het schoolgebouw van De Toermalijn.

4.4.3 Basisschool de Kiem

Het gebouw van basisschool De Kiem staat aan De Ploeg in Heesch. Hoewel het gebouw dateert uit 1983 is het in een goede staat van onderhoud. Tijdens het realiseren van de uitbreiding en onderwijskundige aanpassingen in 1999 en 2009 is ook een deel groot onderhoud meegenomen. Door de lage bezetting zijn de onderhoudskosten per leerling voor het gebouw wel vrij fors, per m2 zijn ze gemiddeld.

BS De Kiem was niet opgenomen in de uitwerking van de scenario's zoals beschreven in het onderzoek in 2016 naar de huisvestingssituatie van de scholen in Heesch.
BS De Kiem is een kleinschalige, katholieke basisschool, waar op dat moment 3 lokalen leeg stonden. De school had enige jaren in zwaar weer gezeten en het aantal leerlingen was onder de 100 gezakt. Voor het schoolbestuur was de borging en groei van de leerlingenaantallen bepalend voor de toekomst van de school. Door de aanzuigende werking van de nieuwbouw voor BS Emmaus kon de jaarlijkse instroom in de kleutergroepen van De Kiem onder druk komen te staan.

Het toenmalige schoolbestuur vond dit geen risico. Uitgangspunt van de scholencarrousel en herhuisvesting van BS Delta was de wens om in de toekomst toe te werken naar 2 integrale kindcentra in de kern Heesch, die alle leerlingen uit Heesch zou kunnen huisvesten. Bij daling van de leerlingenaantallen van De Kiem kon op termijn sluiting van De Kiem een optie zijn. Hiervoor zou dan mogelijk wel een geringe uitbreiding bij Emmaus of De Toermalijn moeten plaatsvinden.

De huidige leerlingenprognoses laten op langere termijn weer een stijging van het aantal kinderen bij BS De Kiem zien. Momenteel heeft De Kiem 110 kinderen, dit groeit naar bijna 135 in 2030. Dit komt door het aantrekken van de woningbouw. Daarnaast krijgt de Kiem ook wat kinderen van buiten Heesch, bijvoorbeeld Oss. Bij dit leerlingenaantal zullen dan weer 6 klaslokalen nodig zijn.
Het huidige schoolbestuur ziet de groei als een signaal dat er in Heesch naast de twee IKC's behoefte blijft aan een kleinere school. Zij pleiten daarom voor behoud van dit schoolgebouw. Omdat het nog onduidelijk is of deze groei inderdaad doorzet, is daarom afgesproken dat er op korte en middellange termijn geen investeringen zullen worden gedaan en geen plannen zullen worden ontwikkeld voor renovatie of nieuwbouw. Dit ondanks de leeftijd van het gebouw.

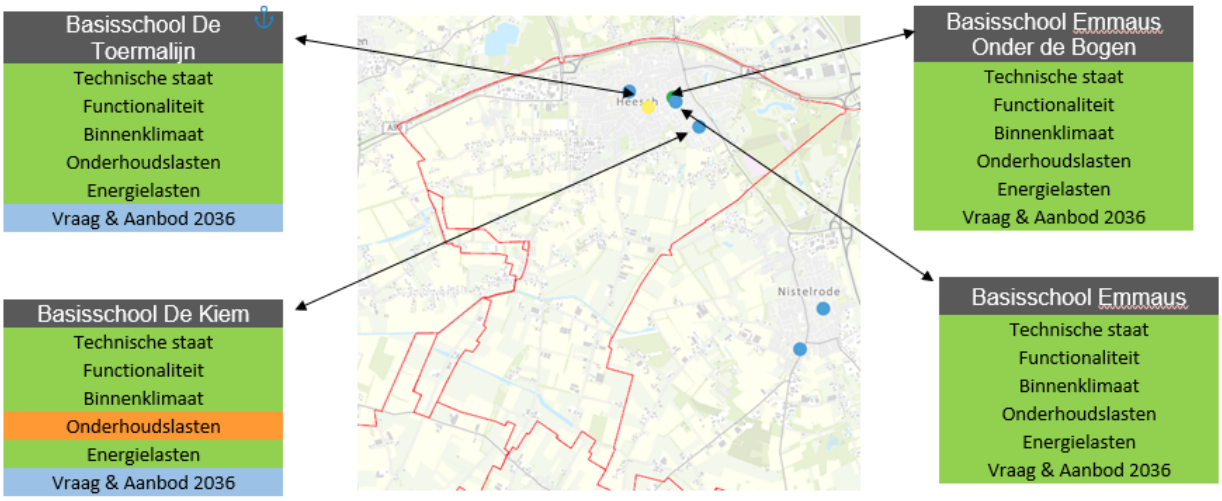
Om de leegstand te verminderen zoekt het schoolbestuur, in samenwerking met het schoolbestuur van de scholen in Nistelrode, naar mogelijkheden voor het aanbieden van vormen van passend onderwijs in het gebouw van de Kiem.

Ook het energielabel van het gebouw van de Kiem is op dit moment nog niet bekend. Als uit het EPA blijkt dat er energiebesparingsmaatregelen nodig zijn om het goede energielabel te krijgen, dan zullen we opnieuw een afweging moeten maken wat te doen met dit gebouw.
Hierbij zijn twee scenario's mogelijk:

1. Behoud kleine school en dan renovatie/nieuwbouw met mogelijkheid voor bv passend onderwijs.
2. Kijken of integratie met één van de bestaande IKC's mogelijk is, bv door het maken van een verbinding tussen de twee gebouwen van de Emmaus met daarin een paar extra leslokalen.

Het schoolbestuur wil hierover deze planperiode nog geen besluit nemen en geeft aan voorlopig niks te wijzigen in de samenstelling van de schoolgebouwen.

De ontwikkelingen in dit IHP voor Heesch kunnen als volgt worden samengevat:

Gewenste ontwikkelingen voor de kern Heesch :

- Er is op dit moment geen aanleiding om een huisvestingsscenario voor BS Emmaus te formuleren, de huisvesting voor BS Emmaus voldoet aan de wens en aan de vraag.
- Voor BS De Toermalijn op middellange termijn een afweging maken tussen renovatie of nieuwbouw voor een deel van het gebouw vanwege de leeftijd van het gebouw en het ruimteoverschot. Tijdens dit onderzoek zal afstemming plaatsvinden met de partijen voor kinderopvang in verband met uitbreiding met kind-gerelateerde functies in het kader van IKC-vorming.
- Aangezien het onzeker is of de groei van BS De Kiem doorzet, hebben we op dit moment voor De Kiem geen huisvestingsscenario ontwikkeld. In een volgende IHP-periode zullen we dit weer opnieuw bekijken.

4.5 Primair Onderwijs in de kern Nistelrode

In de kern Nistelrode zijn twee basisscholen gehuisvest: BS 't Maxend in brede school De KanZ en BS De Beekgraaf in de 'verbrede school' Kubiek.

Ook in Nistelrode is in de komende 20 jaar sprake van een groei van meer dan 15 % van het aantal leerlingen. Deze groei zet meteen in 2021 in en het aantal blijft groeien tot een totaal van 525 in 2036. Ook hier is de groei vooral te verklaren door een toename van het aantal woningen.

In totaal zijn er momenteel 20 lokalen beschikbaar in de kern Nistelrode plus 3 unitpleinen voor gezamenlijk gebruik. Twee leslokalen in het Maxend worden momenteel verhuurd aan het schoolbestuur Novum. Vanaf 2021 is er behoefte aan 19 lokalen, dit loopt op tot 22 lokalen in 2036.

In onderstaand schema is een overzicht te zien van de prognose van het aantal leerlingen en bijbehorend aantal groepen binnen de kern Nistelrode.
Aantal leerlingen

	historie		Prognose							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041
Naam school										
BS 't Maxend	175	178	182	184	191	200	202	215	221	219
BS De Beekgraaf	256	261	262	259	264	272	276	295	303	300
TOTAAL	431	439	444	443	455	472	478	510	524	519

Aantal leslokalen

	Prognose										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2035	2035	beschikbaar
Naam school											
BS 't Maxend	8	8	8	8	8	9	9	9	9	9	9
BS De Beekgraaf	11	11	11	11	11	12	12	12	13	13	11
TOTAAL	19	19	19	19	19	21	21	21	22	22	20

4.5.1 Basisschool ’t Maxend

Basisschool ’t Maxend is gehuisvest in het gebouw van brede school De KanZ. Het gebouw stamt uit 2006, de technische staat is goed. Functioneel voldoet het ook helemaal. In het gebouw zijn een groot aantal kindgebonden functies gehuisvest, zoals een kinderopvang, een BSO, een consultatiebureau en een kinderfysiotherapeut. Er is lange tijd leegstand geweest in het gebouw, daarom zijn 2 lokalen omgebouwd tot kantoorruimte voor het schoolbestuur, zij huren deze van de gemeente. Op dit moment worden weer bijna alle ruimtes benut.

De huidige leerlingenprognoses laten een stijging van het aantal kinderen bij BS ‘t Maxend zien. Momenteel heeft ’t Maxend 178 kinderen, dit groeit naar 220 in 2035. Ook dit komt door de toename van de woningbouw in Nistelrode. Bij dit leerlingenaantal zullen 9 klaslokalen nodig zijn. Dit leerlingenaantal past bij de beschikbare ruimte. Voor ’t Maxend is dus geen behoefte aan een huisvestingsscenario.

4.5.2 Basisschool De Beekgraaf

Het gebouw van basisschool De Beekgraaf is van 2013, de technische staat is zeer goed. Functioneel voldoet het helemaal aan de eisen van deze tijd. Het gebouw heeft de naam ‘verbrede school, naast de school zijn namelijk ook nog een BSO en een peutergroep gehuisvest.

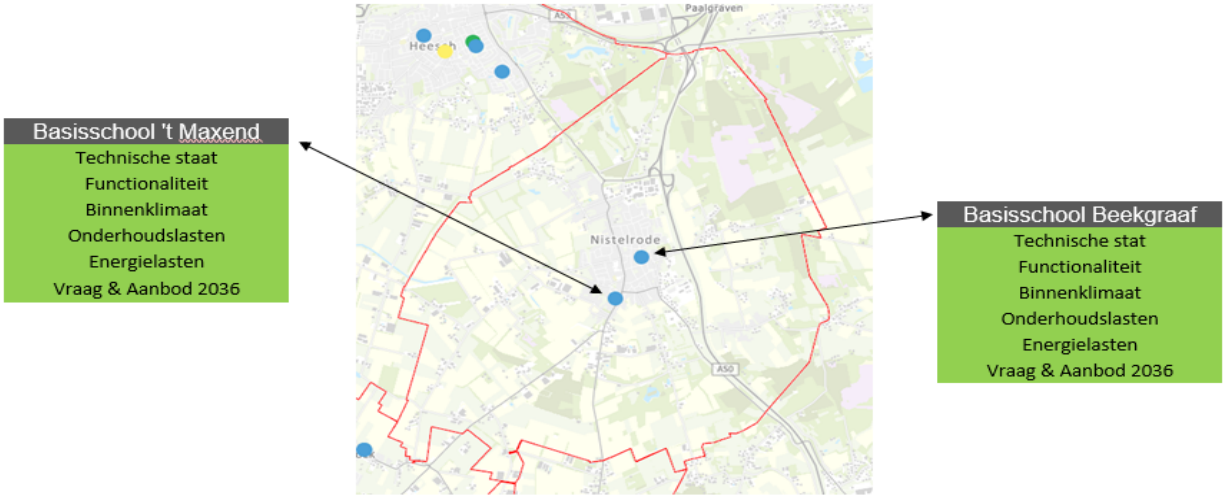
In mei 2017 heeft het gebouw flinke waterschade opgelopen, doordat een koppeling naar de brandslanghaspel op de eerste verdieping van het gebouw is losgesprongen. Door een grote inzet van leerkrachten en directie hoefde de school maar een week gesloten te worden. Reparatie van vloerbedekking, wanden, plafonds en ook vervanging van deuren heeft meer dan een jaar geduurd. De verzekering heeft het grootste gedeelte van de schade vergoed.

Ook voor BS De Beekgraaf zien we een stijging van het aantal leerlingen. Momenteel heeft de Beekgraaf 261 kinderen, dit groeit naar iets meer dan 300 in 2035. Bij dit leerlingenaantal zullen 13 klaslokalen nodig zijn. Door de opzet met unitpleinen en kleine klaslokalen voor de

basisgroepen is het lastig voor De Beekgraaf een inschatting te maken van de ruimtebehoefte op basis van lokalen. Op dit moment is 1606 m2 beschikbaar, volgens de verordening Voorzieningen huisvesting Onderwijs heeft de school recht op 1709 m2 bij 300 leerlingen.

Bij de ontwikkeling van de nieuwbouw van de Beekgraaf in 2012 hebben beide schooldirecteuren aangegeven de ruimtebehoefte in Nistelrode op kernniveau te bekijken en niet per school. Als de groei voor de Beekgraaf inderdaad doorzet, zullen we in een volgende IHP-periode moeten bekijken of het ruimteaanbod in beide scholen gezamenlijk voldoende is. Mogelijk kunnen ook de lokalen, die nu in gebruik zijn als kantoor voor het schoolbestuur, weer ingezet worden als klaslokaal. Ook hier is op dit moment geen noodzaak voor het ontwikkelen van een huisvestingsscenario.

De ontwikkelingen in dit IHP voor Nistelrode kunnen als volgt worden samengevat:

Gewenste ontwikkelingen voor de kern Nistelrode :

- Er is op dit moment geen aanleiding voor het formuleren van een huisvestingsscenario voor BS De Beekgraaf of voor BS ‘t Maxend.

4.6 Primair Onderwijs in de kern Loosbroek

In de kern Loosbroek is één basisschool gehuisvest namelijk BS St. Albertus.

In Loosbroek dalen de leerlingenaantallen al een aantal jaren en deze daling zet door. Tot 2035 zien we een daling van meer dan 10% tot ongeveer 100 leerlingen in 2035. In de school zijn 7 lokalen beschikbaar, één lokaal wordt op dit moment verhuurd aan Humankind voor een BSO. Ondanks de daling van het aantal leerlingen blijft er behoefte aan 5 lokalen.

In onderstaand schema is een overzicht te zien van de prognose van het aantal leerlingen en bijbehorend aantal groepen binnen de kern Loosbroek.

Aantal leerlingen

	historie		*Prognose*							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041
Naam school										
BS St. Albertus	126	117	106	107	103	101	100	99	102	102
TOTAAL	126	117	106	107	103	101	100	99	102	102

Aantal leslokalen

	Prognose										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2035	2035	beschikbaar
Naam school											
BS St. Albertus	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	7
TOTAAL	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	7

4.6.1 Basisschool St. Albertus

Het gebouw van basisschool St. Albertus stamt uit 1956, maar is in 2005 uitgebreid en grondig gerenoveerd. Bij de uitbreiding is ook een gymzaal gerealiseerd. Het gebouw van Albertus is bouwkundig niet echt goed van kwaliteit, vooral de beplating van de aanbouw heeft vanaf het begin problemen opgeleverd. Het schoolbestuur ziet het als een lapmiddel. Diverse bedrijven hebben reparaties verricht, maar er is voor de gebruikers nog steeds veel overlast door muizen, muizenkeutels en de stank, die dit binnen veroorzaakt. Er moet een structurele oplossing komen. Mogelijk is sprake van een ‘constructiefout’ en kan op deze manier de oplossing via de verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs worden bekostigd. Dit is geen onderdeel van het IHP.

In 2009 is er een subsidieregeling geweest voor het verbeteren van het binnenklimaat. BS St. Albertus heeft hier ook gebruik van gemaakt en tijdens het plaatsen van de luchtbehandelingskast is ook meteen het (hellend) dak geïsoleerd en heeft groot onderhoud plaatsgevonden.

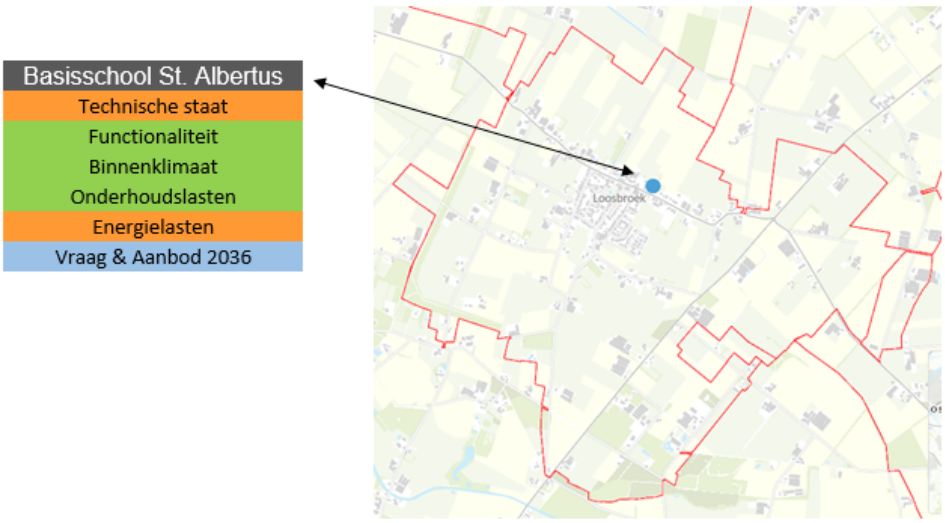
Hoewel in 2009 het dak gedeeltelijk is geïsoleerd, zijn de energielasten per leerling (heel) hoog. Door de daling van het aantal leerlingen zal de bekostiging van het Rijk aan het schoolbestuur voor exploitatie en onderhoud in de toekomst verder afnemen, waardoor het onderhoud nog meer onder druk komt te staan.

Bij een leerlingenaantal van rond de 100 leerlingen blijft er tot 2035 behoefte aan 5 leslokalen. Ondanks de verhuur van een lokaal aan Humankind in de school staat op dit moment een leslokaal leeg. Op dit moment is er in een bijgebouw op het schoolplein van St. Albertus een peutergroep gehuisvest van Piccino. deze groep wordt overgenomen door Humankind. Het schoolbestuur kan in overleg met Humankind de mogelijkheid bekijken de peutergroep een plek in het schoolgebouw te geven. Misschien zijn er zelfs mogelijkheden voor uitbreiding met een kinderdagopvang.

De ontwikkelingen in dit IHP voor Loosbroek kunnen als volgt worden samengevat:

Gewenste ontwikkelingen voor de kern Loosbroek :

- Op lange termijn onderzoek naar de technische staat van het gebouw en de benodigde energiebesparingsmaatregelen in relatie tot de leerlingenontwikkeling.

4.7 Primair Onderwijs in de kern Vorstenbosch

In de kern Vorstenbosch is één basisschool gehuisvest namelijk BS Op Weg.

In Vorstenbosch groeit het aantal leerlingen tot 2035 met ongeveer 5 %. Deze groei zet meteen in 2021 in en het leerlingenaantal blijft groeien tot een totaal van 186 in 2035.

In de school zijn 9 lokalen beschikbaar, hiervan zijn er 7 in gebruik. Daarnaast is er ook nog een extra ruimte voor een peutergroep in het gebouw. Tot een jaar geleden was er ook een BSO in de school, maar tijdens de uitbreiding van gemeenschapshuis De Stuik is de ruimte voor Kinderdagopvang en BSO van Stap voor Stap geheel verbouwd. Na oplevering is de BSO verhuisd naar de Stuik. Door de groei van het aantal leerlingen is er vanaf 2023 behoefte aan 8 leslokalen.

In onderstaand schema is een overzicht te zien van de prognose van het aantal leerlingen en bijbehorend aantal groepen binnen de kern Vorstenbosch.

Aantal leerlingen

	historie		*Prognose*							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041
Naam school										
BS Op Weg	177	173	173	178	180	183	182	186	186	182
TOTAAL	177	173	173	178	180	183	182	186	186	182

Aantal leslokalen

	Prognose										
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2035	2035	beschikbaar
Naam school											
BS Op Weg	7	7	7	8	8	8	8	8	8	8	9
TOTAAL	7	7	7	8	8	8	8	8	8	8	9

4.7.1 Basisschool Op Weg

Het gebouw van basisschool Op Weg is gebouwd in 1937, in 1981 en 2007 zijn uitbreidingen en verbouwingen gerealiseerd. In 2007 is een ruimte toegevoegd voor de peuterspeelzaal. Over het algemeen verkeert het gebouw in redelijke staat van onderhoud. De onderhoudskosten per leerling zijn heel hoog, evenals de energiekosten. Vooral de zolder is een enorm energielek, terwijl deze functioneel geen gebruiksoppervlakte biedt.

Het gebouw is verder ook niet meer echt functioneel, de gangen beslaan een onevenredig deel van de m2. De leegstand vergroot het probleem, bekostiging voor onderhoud vindt plaats per leerling en met een daling van het aantal leerlingen wordt de druk per leerling steeds groter.

In 2016 heeft het schoolbestuur al de eerste signalen gegeven over de stijging van de kosten voor onderhoud en exploitatie van dit gebouw en sinds die tijd is er ook overleg gevoerd over het vervangen van dit gebouw door renovatie of nieuwbouw.

Voor het schoolbestuur is een goede leeromgeving en een goed (binnen-)klimaat belangrijk. Bovendien heeft het schoolbestuur de plicht mee te werken aan maatregelen voor energiebesparing. Dit kunnen zij het beste bereiken met nieuwbouw.

Maar het schoolgebouw is ook een karakteristiek gebouw, wat een ensemble vormt met de kerk en de pastorie, deze laatste 2 zijn zelfs rijksmonumenten. Hoewel het schoolgebouw geen monument is, is het wel een historisch gebouw. De dorpsraad heeft daarom de wens ook het schoolgebouw voor de kern te behouden. Zij hopen dat een renovatie voldoende is, waarbij minimaal de façade (de gevels) en het dak intact blijven als onderdeel van het ensemble. Het college heeft kennisgenomen van deze wens van de dorpsraad en heeft hier begrip voor.

Het schoolbestuur is bereid te verkennen welke mogelijkheden er zijn voor vervanging, maar voor het schoolbestuur is bij de keuze voor renovatie of nieuwbouw het beschikbare budget uiteindelijk leidend. Ervaringscijfers uit het land laten zien dat de totale kosten voor renovatie met behoud van de buitenschil en noodzakelijke verduurzamingsmaatregelen vaak hoger zijn dan de kosten voor gehele nieuwbouw.

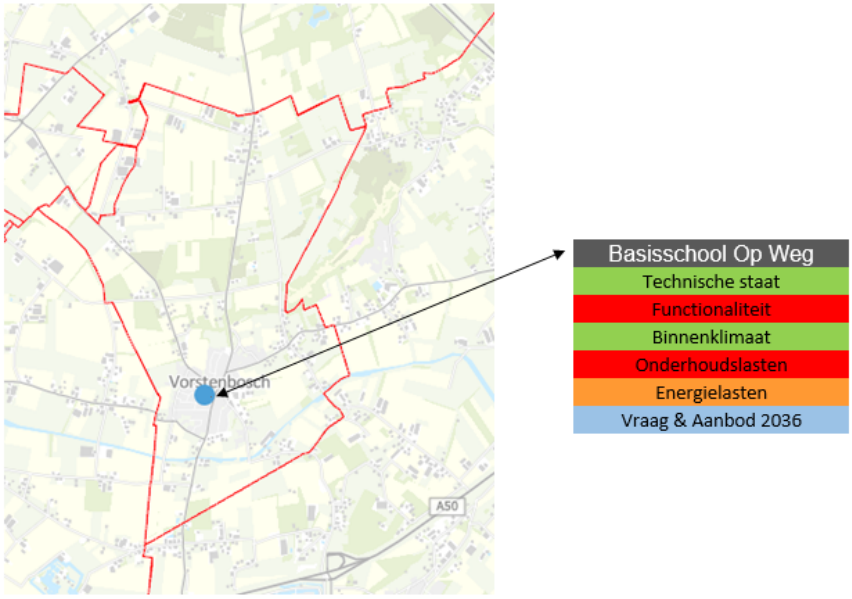
Daarnaast heeft de directeur van de school aangegeven groot voorstander te zijn van Op Weg als IKC, waarbij zoveel mogelijk kindgebonden functies (weer) gehuisvest zijn in het schoolgebouw. Ook pleit hij ervoor combinatie-groepen te voorkomen, het nieuwe schoolgebouw moet plaats bieden aan een eigen lokaal voor alle leerjaren.

Wij adviseren zo spoedig mogelijk (eventueel met inzet van een voorbereidingskrediet) te starten met een voorbereidend onderzoek naar de oorzaak van de hoge exploitatie- en onderhoudskosten. De gemeente en het schoolbestuur krijgen hiermee inzicht welke optie voor BS Op Weg de beste is: investeren in energiebesparende maatregelen, renovatie of nieuwbouw, met (gedeeltelijk) behoud van het gebouw. In het IHP is rekening gehouden met een maximaal investeringsbedrag berekend met de norm voor nieuwbouw, de kosten voor renovatie zullen in deze specifieke situatie waarschijnlijk niet veel lager zijn dan voor nieuwbouw.

De ontwikkelingen in dit IHP voor Vorstenbosch kunnen als volgt worden samengevat:

Gewenste ontwikkelingen voor de kern Vorstenbosch :

- Voor BS Op Weg op korte termijn een afweging maken tussen renovatie en nieuwbouw vanwege de staat, het energieverbruik en de functionaliteit van het gebouw en het ruimteoverschot. Tijdens dit onderzoek vindt afstemming met de Dorpsraad Vorstenbosch plaats over hun wens voor behoud van (delen van) het gebouw. Ook zullen we de partijen voor kinderopvang betrekken in verband met behoud en/of uitbreiding met kind-gerelateerde functies in het kader van IKC-vorming.

4.8 Primair Onderwijs in de kern Heeswijk - Dinther

In de kern Heeswijk - Dinther zijn drie basisscholen gehuisvest: BS ‘t Palet, OBS De Bolderik en BS het Mozaïek.

In Heeswijk- Dinther is het aantal leerlingen over 15 jaar ongeveer gelijk aan het niveau van 2021. Op dit moment zijn er 582 leerlingen ingeschreven, de komende jaren is eerst sprake van een daling tot 530 leerlingen. Daarna zien we weer een lichte stijging tot 590 leerlingen in 2036.

In totaal zijn op dit moment 34 lokalen beschikbaar in de kern Heeswijk - Dinther, waarvan er drie door de schoolbesturen worden verhuurd aan Kinderopvangorganisaties de Kindertuin en Humankind. Dit is voor een BSO in BS ’t Palet, OBS De Bolderik en BS Het Mozaïek. Vanaf 2021 is er behoefte aan 24 lokalen, dit daalt naar 22 in 2023 en loopt dan weer op tot 25 lokalen in 2036. Alle scholen hebben te maken met leegstaande lokalen, het aantal verschilt per gebouw.
Onderstaand schema geeft een overzicht van de prognose van het aantal leerlingen en bijbehorend aantal groepen binnen de kern Heeswijk - Dinther.

Aantal leerlingen

	historie		*Prognose*							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041
Naam school										
BS De Bolderik	121	120	114	110	109	110	112	120	122	122
BS 't Palet	289	263	249	240	238	242	245	263	268	268
BS het Mozaïek	202	199	188	181	180	183	185	198	202	202
TOTAAL	612	582	551	531	527	535	542	581	592	592

Aantal leslokalen

		Prognose										
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2035	2035	beschikbaar
Naam school												
BS De Bolderik		5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	8
BS 't Palet		11	11	10	10	10	10	10	11	11	11	16
BS het Mozaïek		8	8	8	7	7	8	8	8	9	9	10
TOTAAL		24	24	23	22	22	23	23	24	25	25	34

4.8.1 Basisschool Het Palet

Het gebouw van basisschool Het Palet stamt uit 1977 en is gelegen aan de Steen en Stokstraat in Dinther. In 2001, 2007 en 2009 zijn er diverse uitbreidingen geweest, in 2001 is ook een deel gerenoveerd . Over het algemeen verkeert het gebouw in een redelijk staat van onderhoud. Zowel de onderhoudskosten per m2 als per leerling zijn echter hoog. De leegstand vergroot het probleem, bekostiging voor onderhoud vindt plaats per leerling en met een daling van het aantal leerlingen wordt de druk per leerling steeds groter.

Ook de energiekosten per m2 en per leerling zijn hoog in vergelijking met de andere schoolgebouwen. Het energielabel is niet bekend, het energieverbruik ligt ver boven de norm van 50.000 kWh, waarbij de energiebesparingsplicht geldt. Deze plicht houdt in dat het schoolbestuur alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder moet treffen.

Om een goede 0-meting te hebben in het kader van reductie van CO2-uitstoot, adviseren we ook voor ‘t Palet een Energie Prestatie Advies (EPA) op te laten stellen. Uit de EPA zal blijken of en zo ja welke energiebesparingsmaatregelen nodig zijn om dit gebouw naar het goede energielabel te krijgen. Mogelijk is zelfs volledige renovatie of nieuwbouw noodzakelijk.

Op dit moment heeft Het Palet 263 leerlingen. Volgens de leerlingenprognoses zullen de leerlingenaantallen de komende jaren iets dalen om vervolgens vanaf 2024 weer te stijgen tot 268 leerlingen in 2036. Bij deze leerlingenaantallen hoort een ruimtebehoefte van 11 lokalen. Ondanks de inzet voor de BSO blijven er 5 lokalen leegstaan.

Het gebouw van Het Palet dateert van 1977. Uit een landelijke inventarisatie blijkt dat de gebouwenvoorraad in het primair en voortgezet onderwijs is verouderd (gemiddeld 40 jaar oud) en dat deze vaak een slecht binnenklimaat hebben en niet duurzaam zijn. Dit geldt waarschijnlijk ook voor het gebouw van Het Palet. Omdat dit schoolgebouw ook al meer dan veertig jaar oud is en volgens de cyclus dus al gerenoveerd had moeten worden, of vervangen door nieuwbouw, zullen we op middellange termijn kijken naar de mogelijkheden voor renovatie en/of nieuwbouw. Dit nemen we mee bij het huisvestingsscenario, waarbij we rekening houden met de wensen voor en het totale aanbod van de scholen in de gehele kern Heeswijk – Dinther.

4.8.2 Openbare basisschool De Bolderik

Het gebouw van OBS De Bolderik ligt aan het Geleer en is gebouwd in 1999. In 2009 heeft een uitbreiding plaatsgevonden met een lokaal en zijn inpandig een aantal functionele wijzigingen doorgevoerd. Hierbij zijn klaslokalen gecombineerd door het verwijderen van tussenwanden.

Over het algemeen verkeert het gebouw in een redelijk goede staat van onderhoud. Ruim 10 jaar na de bouw is al wel op diverse plaatsen houtrot geconstateerd, waardoor het schoolbestuur onderhoudswerkzaamheden naar voren heeft gehaald.
In het kader van verduurzaming zijn in het gebouw al LED-verlichting aangebracht en zonnepanelen geplaatst.

Naar aanleiding van de coronapandemie is een inventarisatie gedaan naar de ventilatie in schoolgebouwen. De conclusie is dat De Bolderik niet geheel voldoet aan de eisen. Voor hen bestaat nu de mogelijkheid om gebruik te maken van de subsidieregeling voor ‘aanpassing ventilatie en energiebesparingsmaatregelen schoolgebouwen’.
Het schoolbestuur was ook al voor corona uitbrak bezig om hun scholen te verduurzamen en gebouwen aan te passen naar Frisse scholen klasse B. Dat vraagt niet alleen om een forse investering, maar ook om een gedegen planning. Werkzaamheden moeten namelijk in een bestaande school ‘in bedrijf’ worden uitgevoerd. Het schoolbestuur streeft ernaar om 1 à 2 schoolgebouwen per jaar te verduurzamen. Hoewel De Bolderik in eerste instantie de komende jaren niet in deze planning was opgenomen, zal het schoolbestuur door de conclusie over de ventilatie de planning opnieuw bekijken en prioriteren. Dit om te kijken of er middelen vrij kunnen worden gemaakt voor De Bolderik voor cofinanciering van de subsidieregeling.

De huidige leerlingenprognoses laten eerst een geringe daling zien, daarna zien we weer een lichte stijging tot een totaal van 122 kinderen in 2036. Bij dit leerlingenaantal zullen 5 klaslokalen nodig zijn. BS De Bolderik zal dus ook de komende jaren te maken hebben met een overschot aan ruimte, wat leegstand tot gevolg heeft.

De huidige beoordeling van het schoolbestuur en de staat van het gebouw geven geen aanleiding voor het ontwikkelen van een huisvestingsscenario voor De Bolderik. Wel is het zinvol op termijn een onderzoek te doen naar de functionaliteit en op middellange termijn op kernniveau te kijken naar de gewenste toekomstige situatie in verband met de leegstand in het gebouw.

4.8.3 Basisschool Het Mozaïek

Het gebouw van basisschool Het Mozaïek is gelegen aan de Pastoor Maasstraat in Heeswijk. Het gebouw dateert uit 1960. In 2000 is het gebouw grotendeels vervangen door nieuwbouw. Alleen de houten spanten en het lokaal aan de achterzijde zijn nog van het oorspronkelijke gebouw. Over het algemeen verkeert het gebouw in een goede staat van onderhoud.
Het gebouw vormt bouwkundig gezien één geheel met de peuterspeelzaal. Daarnaast is één lokaal verhuurd aan Humankind, waarin zij een BSO hebben.

Op dit moment heeft Het Mozaïek 199 leerlingen. Volgens de leerlingenprognoses zullen de leerlingenaantallen de komende jaren iets dalen om vervolgens vanaf 2025 weer te stijgen tot 202 leerlingen in 2036. Bij deze leerlingenaantallen hoort een ruimtebehoefte van 8 of misschien 9 lokalen. Naast de inzet voor de BSO blijven er 2 lokalen leegstaan.

De technische staat, functionaliteit en ook de onderhouds- en energiekosten geven op dit moment geen aanleiding een huisvestingsscenario te ontwikkelen.

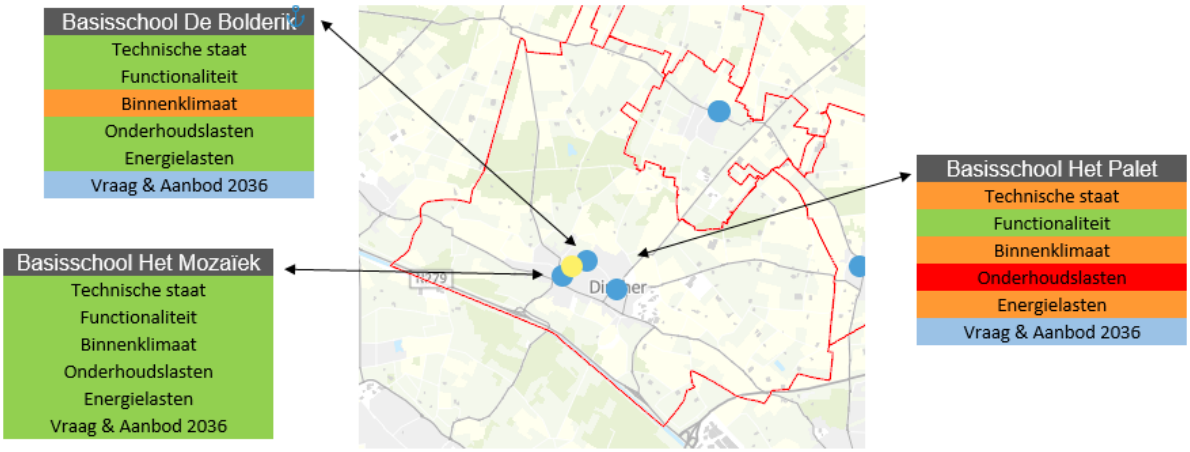
Bekijken aanbod onderwijshuisvesting op kernniveau
Tijdens het proces voor de totstandkoming van het IHP is samen met de directeuren van de basisscholen in Heeswijk – Dinther en de bovenschools directeuren van de betrokken

schoolbesturen gekeken naar de toekomst voor het aanbod voor onderwijshuisvesting op het kernniveau Heeswijk – Dinther.

Aanleiding voor het gesprek was de verkenning door de schoolbesturen om in Heesch op termijn toe te werken naar 2 kindcentra, het schoolbestuur van SAAM zag in Heeswijk – Dinther ook kansen in samenwerking. In Heeswijk – Dinther is het onderwijs verdeeld over 3 scholen en zowel de kinderopvang, de buitenschoolse opvang als het aanbod VVE is versnipperd over diverse organisaties en locaties. Dit heeft ook te maken met de geschiedenis: Heeswijk – Dinther bestaat eigenlijk uit twee kernen in één kern: Heeswijk en Dinther. De geografische ligging van Heeswijk - Dinther is heel uitgestrekt en er zijn echt twee delen in het dorp. Alle betrokkenen vinden het belangrijk goed te bekijken welke verdeling van locaties en functies voor alle kinderen in de kern zo optimaal mogelijk is. Voor de directeuren is het belangrijk (voorlopig) het onderwijs te blijven inrichten op basis van de bestaande cultuur. Bovendien geven alle directeuren aan op termijn toe te willen groeien naar Intergrale Kindcentra.

De conclusie is dat het belangrijk is om de komende jaren verder te verkennen welke samenwerking er mogelijk is en op welke locaties. Op korte termijn blijft de situatie zoals hij is. Om goed voorbereid te zijn op de toekomst kunnen de schoolbesturen, net als in Heesch, een volume en scenario-onderzoek laten doen, aangevuld met een behoeftepeiling naar onderwijs en kinderopvang onder de ouders. De conclusies vormen input voor een volgende IHP-periode.

Samengevat ziet er dat voor de kern Heeswijk – Dinther als volgt uit:

Gewenste ontwikkelingen voor de kern Heeswijk - Dinther :

- In opdracht van de schoolbesturen laten uitvoeren van een volume- en scenario-onderzoek voor de huisvestingssituatie van de scholen in Heeswijk – Dinther, aangevuld met een behoeftepeiling onder de ouders naar onderwijs en kinderopvang. De conclusies vormen input voor een volgende IHP-periode zodat op middellange termijn duidelijk wordt of nieuwbouw, vervanging of renovatie van één of meerdere onderwijsgebouwen noodzakelijk is.
- Voor BS Het Palet op middellange termijn een afweging maken tussen renovatie of nieuwbouw van het gebouw vanwege de leeftijd van het gebouw, de technische staat, de onderhouds- en energiekosten en het ruimteoverschot.
- Er is op dit moment geen aanleiding voor het formuleren van een huisvestingsscenario voor OBS De Bolderik en BS Het Mozaïek. Aandachtspunt voor het schoolbestuur van De Bolderik is de leegstand in het gebouw.

4.9 Voortgezet Onderwijs in de kern Heesch

4.9.1 Het Hooghuis, locatie Heesch

Scholengemeenschap Het Hooghuis locatie Heesch is een school voor VMBO. Locatie Heesch is onderdeel van Het Hooghuis, dat bestaat uit zes verschillende scholen in en om Oss. Het Hooghuis vormt op zijn beurt weer een onderdeel van Stichting Carmelcollege, met in totaal 54 locaties in het hele land.

Het Hooghuis is gevestigd in een gebouw aan de Schoonstraat in Heesch. Het gebouw heeft in totaal 3376 m². In het gebouw zijn de afgelopen 10 jaar diverse bouwkundige aanpassingen gedaan. Voor het invoeren van een nieuw onderwijsconcept voor de leerjaren 1 t/m 3 heeft het Hooghuis zelf stamlokalen gevormd en ook nevenruimtes voor overhead en administratie gebouwd. Door een financiële bijdrage van de gemeente vanuit het IHP 2013 – 2017 zijn in 2014 de bouwkundige aanpassingen voor de wijziging van het onderwijsconcept voor het vierde leerjaar, de bouwkundige aanpassingen t.b.v. van het passend onderwijs èn de uitbreiding van het aantal m² in verband met groei van het aantal leerlingen gerealiseerd.

De leerlingenprognoses voor Het Hooghuis, locatie Heesch zijn als volgt:

	historie		*Prognose*							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041
Naam school										
Hooghuis, Heesch	407	318	314	312	308	307	301	292	300	314

De leerlingenaantallen hebben behoorlijk gefluctueerd de afgelopen jaren. In 2017 was er een piek met 578 leerlingen, de school had toen een grote instroom van leerlingen uit Uden. Nu deze kinderen weer kiezen voor onderwijs in hun eigen gemeente, is het leerlingenaantal fors gedaald tot 318 op 1 oktober 2020. Deze daling zal op korte termijn nog iets doorzetten. Uiteindelijk blijft het Hooghuis schommelen rond ongeveer 300 leerlingen in 2036.

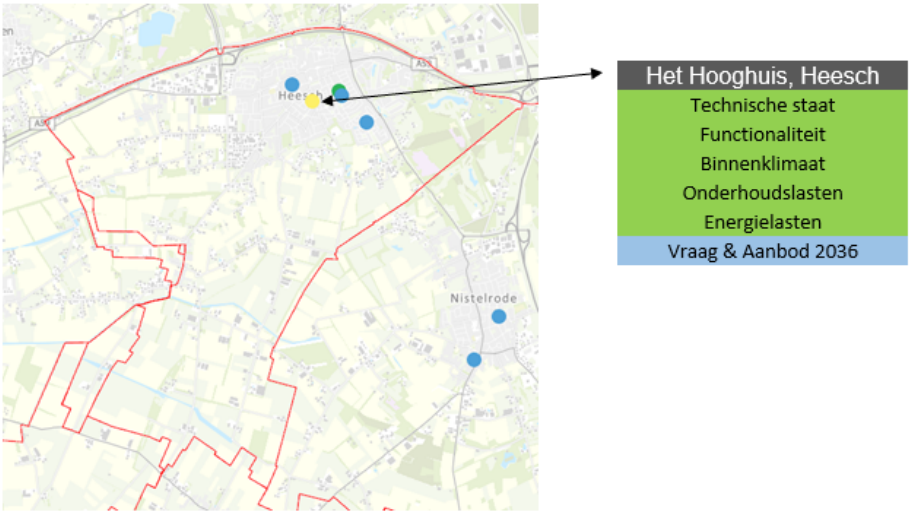
De directeur geeft aan dat zij tevreden is met het huidige aantal leerlingen, belangrijk op deze locatie zijn kleinschaligheid en geborgenheid. Dit heeft ook weer geleid tot een nieuw onderwijsconcept, waarbij het gebruik van grote stamlokalen wordt afgeschaft. Het Hooghuis zorgt zelf voor het verkleinen van de grote stamlokalen, zodat ze weer kunnen werken met het regulier aantal klassen.

Door de daling van het aantal leerlingen is er wel sprake van leegstand Op dit moment zoekt de directie naar nieuwe invullingen voor deze leegstand. Hierbij is de wens om bijvoorbeeld samen te werken in projecten met basisonderwijs, zonder dat de school de regie verliest.

Duurzaamheid
Binnen het overkoepelende bestuur Carmel heeft duurzaamheid een belangrijke plaats. Het Hooghuis kan hier op mee liften. Veel duurzaamheidsmaatregelen zijn al uitgevoerd, zoals verfijning van de inregeling van de verwarming, vervanging beglazing, vervanging met led-verlichting e.d. Bovendien liggen zonnepanelen op het dak. Het gebouw heeft een energielabel A.

Toegankelijkheid
De onderwijsvisie onderkent het principe voor kinderen met een handicap. Het gebouw is goed toegankelijk, het heeft weinig hoogteverschillen. Voor een verhoogd stukje in het gebouw is een klein liftje aanwezig. Als het nodig is wordt Visio ingeschakeld voor de visuele toegankelijkheid.

Samengevat ziet de huisvestingssituatie voor het VO voor de kern Heesch er als volgt uit:

Gewenste ontwikkelingen voor de kern Heesch :

- Er is op dit moment geen aanleiding voor het formuleren van een huisvestingsscenario voor Het Hooghuis, locatie Heesch.

4.10 Voortgezet Onderwijs in de kern Heeswijk - Dinther

4.10.1 Gymnasium Bernrode

Gymnasium Bernrode is een katholiek categoriaal gymnasium in Heeswijk, dat is opgericht in 1886. Bernrode is een zelfstandig gymnasium met een bestuurlijke samenwerking via de OSZG. De Onderwijsstichting Zelfstandige Gymnasia (OSZG) is het schoolbestuur van zes zelfstandige gymnasia, deze verzorgen gezamenlijk aan ruim 4.600 leerlingen onderwijs.

Gymnasium Bernrode is gevestigd in een gebouw aan de Abdijstraat in Heeswijk. Dit is het oude internaatgebouw, dat in 2008 volledig is gerenoveerd. Middels het BB+ project heeft Gymnasium Bernrode een nieuw gebouw gekregen, in combinatie met een overdekte sportaccommodatie en andere sociaal culturele voorzieningen. Hoewel in die tijd de verantwoordelijkheid voor het aanpassen van de gebouwen van het VO al was overgedragen van de gemeente aan de schoolbesturen, is de investering in het BB+-project toch gedaan, gezien de verantwoordelijkheid van de gemeente voor het – eenmalig – oplossen van achterstallig onderhoud.

Bij realisatie is uitgegaan van gebruik door 600 leerlingen, in totaal is in het gebouw 5743 m² beschikbaar voor het onderwijs.

Door een financiële bijdrage van de gemeente vanuit het IHP 2013 – 2017 zijn in 2014 akoestische maatregelen genomen in de Van der Elzenzaal, zodat deze geschikt werd om les te geven aan grotere groepen leerlingen. Door de mogelijkheid van een lesvorm in een collegezaal kunnen leerlingen vast wennen aan de situatie op een universiteit. Om de forse groei van het aantal leerlingen op te vangen heeft de gemeente ook een tijdelijke uitbreiding bekostigd via een vergoeding voor huur van ruimte in de Abdij van Berne gedurende twee jaar.

Door een onverwachte groei van het aantal leerlingen in 2019 en de komst van de koersklas vanuit passend onderwijs ontstond opnieuw tekort aan ruimte. Ondanks het ervaren ruimtetekort had Bernrode vanuit de Verordening Voorzieningen huisvesting Onderwijs formeel geen recht op bekostiging van tijdelijke huisvesting.
In 2019 was sprake van 679 leerlingen, hiervoor heeft de school recht op 4955 m². De school heeft al 5743 m². In het raadsvoorstel van oktober 2014 heeft een nulmeting plaatsgevonden. Bij de bouw is bepaald dat deze 5743 m², gezien de indeling en het karakter van het gebouw aan maximaal 600 leerlingen huisvesting kunnen bieden. Door het beschikbaar stellen van een krediet voor akoestische maatregelen in de Van den Elzenzaal, is deze ruimte ook geschikt gemaakt om er onderwijs aan te bieden. In totaal biedt het gebouw dus ruimte voor **620 leerlingen.**

Hoewel er formeel dus geen recht bestond, heeft gymnasium Bernrode in het kader van maatwerk en het aanbod passend onderwijs tijdelijk (voor maximaal een jaar) opnieuw een financiële bijdrage gekregen om het door hen ervaren ruimtetekort op te lossen.

De leerlingenprognoses voor Gymnasium Bernrode zijn als volgt:

	historie		*Prognose*							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2031	2036	2041
Naam school										
Gymn. Bernrode	670	631	622	612	604	598	589	567	591	616

Sinds 2020 heeft een daling ingezet en deze (lichte) daling gaat ook op langere termijn door. Gymnasium Bernrode zal in 2035 net iets onder de 600 leerlingen uitkomen. In het schooljaar 2020 – 2021 zijn er 631 leerlingen, bij dit leerlingenaantal is er op dit moment nog een gering ruimtetekort van 65 m². Vanaf volgend schooljaar daalt het leerlingenaantal onder de 620 en is de ruimte weer passend. 620 leerlingen past in de visie dat de school kleinschalig moet blijven. Voor het schooljaar 2020 – 2021 bekijken we of het nodig is de vergoeding voor tijdelijke huisvesting te verlengen, dit doen we buiten het kader van het IHP.

De directeur heeft aangegeven dat er behoefte is aan een grote collegezaal voor minimaal 100 leerlingen. Ondanks de akoestische maatregelen biedt de Van den Elzenzaal op dit moment (nog) geen mogelijkheid hiervoor (door een geluidslek en vragen over de veiligheid in geval van calamiteit). De directeur onderzoekt wat nog meer nodig is om deze ruimte geschikt te maken als collegezaal.
Daarnaast bekijkt Bernrode de mogelijkheid om door het plaatsen van enkele flexibele wanden tussen lokalen incidenteel 3 lokalen om te kunnen vormen tot één groot lokaal. Hier kunnen dan in de toekomst de examens worden afgenomen. Bernrode wordt hierdoor minder afhankelijk van de Abdij van Berne, die door haar verbouwplannen de benodigde ruimtes niet meer aan Bernrode zal kunnen verhuren.

Binnenklimaat

De kwaliteit van het gebouw en de technische staat is over het algemeen goed. Het binnenklimaat vormt echter wel een groot probleem. In 2019 zijn metingen verricht en uit de data blijkt dat de temperatuur en de CO^2- waarden te hoog zijn. Het opnieuw inregelen van de verwarming en luchtbehandeling was niet afdoende. Het probleem van het binnenklimaat speelt al langer, in het verleden zijn al diverse acties ondernomen om het probleem te verhelpen.
De directie van Bernrode heeft in 2020 verzocht om een financiële bijdrage voor het oplossen van het probleem met het binnenklimaat. We zien dit als een principeverzoek voor bekostiging van een voorziening in de onderwijshuisvesting.
Onderhoud aan en vervanging van de installatie voor verwarming en luchtbehandeling is volgens de WVO een verantwoordelijkheid van het schoolbestuur, ook wat betreft de financiering. In eerder overleg met de afdeling beheer is het uitgangspunt geweest dat het een gezamenlijk probleem is. De enige mogelijkheid, die de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs biedt om problematiek van de klimaatinstallatie onder te brengen, betreft het herstel van constructiefouten aan het gebouw, in dit geval de klimaatinstallatie.

Bij het toepassen van de Verordening betreft de bekostiging van het 'herstel van constructiefouten' het vergoeden van *schade aan een gebouw veroorzaakt door eigen gebrek of eigen bederf, evenals uit kosten gemoeid met het voorkomen van nog niet zichtbare materiële schade onmiddellijk voortvloeiend uit ontwerpfouten, uitvoeringsfouten of wanprestatie*. Het vergoeden van bijvoorbeeld gebreken als gevolg van onjuist gebruik of het nalaten van onderhoud valt daar uitdrukkelijk niet onder. In het geval van de klimaatinstallatie betreft het concreet de vraag of de installatie wel of niet voldeed aan de ten tijde van de vergunningverlening/aanleg van de installatie geldende bouwtechnische voorschriften Op dit moment wordt hiernaar onderzoek gedaan, de resultaten worden op korte termijn verwacht.

Dit onderzoek kan tot twee uitkomsten leiden:

1. Er is geen sprake van een constructiefout; dan bestaat er geen recht op bekostiging en heeft Bernrode geen recht op vergoeding voor de aanpassingen en uitbreiding van de klimaatinstallatie;
2. Er is wel sprake van een constructiefout welke voor bekostiging in aanmerking komt. Dan moet worden beoordeeld tot welk niveau de aanpassingen aan de klimaatinstallatie voor rekening van de gemeente zijn. Dit betreft de kosten tot herstel naar het niveau van de bouwtechnische eisen die golden ten tijde van vergunningverlening c.q. aanleg van de installatie. Uitbreiding en aanpassing noodzakelijk door aanscherping van het bouwbesluit in de tussenliggende periode of aan de regeling frisse scholen komen altijd voor rekening van het schoolbestuur.

Zo gauw als er duidelijkheid is over de verdeling van de kosten, zal worden gestart met de aanpassingen van het klimaatsysteem. Voor de (eventuele) vergoeding door de gemeente vanuit de Verordening, zullen we de normale procedure voor een aanvraag doorlopen. Gezien de relatie met de verordening is deze voorziening meegenomen in het IHP.

In deze procedure zullen we ook de nieuwe subsidieregeling 'Aanpassing ventilatie en energiebesparingsmaatregelen schoolgebouwen' betrekken. Deze subsidieregeling is een uitkering voor gemeenten om het binnenklimaat van bestaande schoolgebouwen te verbeteren. In elk project moet sprake zijn van cofinanciering door gemeente en schoolbestuur. De subsidieregeling wordt verder besproken in paragraaf 5.2 .

Duurzaamheid

Beheer en onderhoud van het gebouw van Gymnasium Bernrode wordt geregeld door de gemeente, hierover zijn in 2008 afspraken gemaakt. Na overleg met het schoolbestuur zorgt de gemeente voor uitvoering van de werkzaamheden, genoemd in het MJOP. De kosten worden jaarlijks (soms op basis van de verdeelsleutel) doorberekend aan Bernrode.

De gemeente heeft voor gemeentelijke gebouwen een grotere verantwoordelijkheid op het gebied van duurzaamheid dan schoolbesturen. Gezien de specifieke situatie rondom beheer en onderhoud is Bernrode daarom meegenomen in het plan van de gemeente bij het opstellen van een label en een maatwerkrapportage. Verduurzamingsmaatregelen in het schooldeel zijn voor rekening van het schoolbestuur. In het gebouw zijn al een aantal verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd, zoals het plaatsen van 200 thermosstaatknoppen en vervanging met ledverlichting. Ook heeft de gemeente een voorstel gedaan voor het plaatsen van een warmtepomp, maar dit is voorlopig geparkeerd. Bovendien liggen zonnepanelen op het dak, deze zijn eigendom van de gemeente. Het gebouw heeft een energielabel A.

Toegankelijkheid

Bernrode heeft enkele leerlingen met een gezichtsbeperking, het gebouw is hier met ondersteuning van Visio op aangepast. Het gebouw is ook bijna geheel rolstoeltoegankelijk, alleen het tussengedeelte voor de Van der Elzenzaal is niet bereikbaar.

De ontwikkelingen in dit IHP voor het VO in Heeswijk - Dinther kunnen als volgt worden samengevat:

Gewenste ontwikkelingen voor de kern Heeswijk - Dinther :

- Er is op dit moment geen aanleiding voor het formuleren van een huisvestingsscenario voor Gymnasium Bernrode. Wel onderzoeken we de mogelijkheid voor een bijdrage voor het aanpassen van de klimaatinstallatie ter verbetering van het binnenklimaat. Dit als er sprake is van een constructiefout. Hierin betrekken we ook de subsidieregeling ‘Aanpassing ventilatie en energiebesparingsmaatregelen schoolgebouwen’.

5. Projecten in het kader van onderwijshuisvesting in Bernheze

In hoofdstuk 4 is op basis van de technische staat, de leerlingenprognoses en het gewenste voorzieningenniveau per kern voor elk schoolgebouw een huisvestingsscenario beschreven. Naast de beoordeling per gebouw spelen ook nog een aantal projecten in het kader van onderwijshuisvesting in Bernheze. Het betreft verduurzaming, de subsidieregeling, het opschonen van de gegevens in het kadaster en toegankelijkheid.

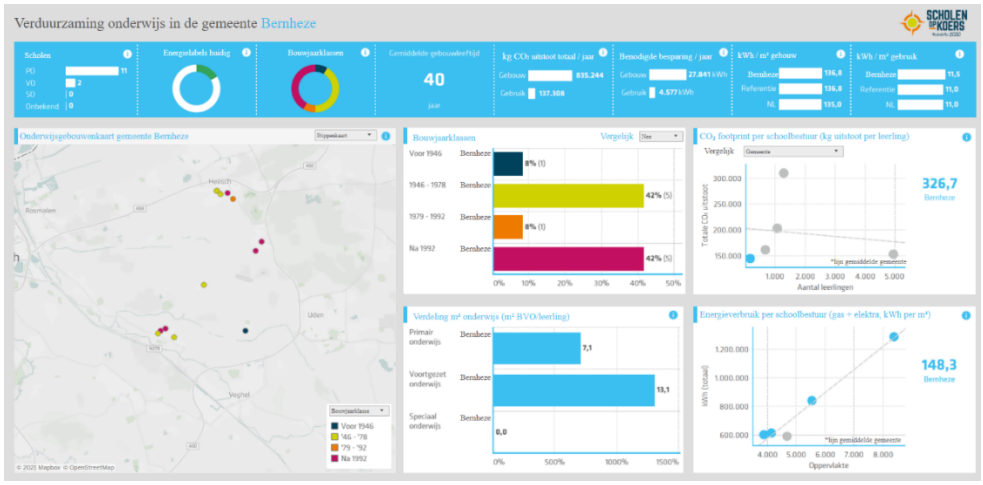
5.1 Verduurzaming van schoolgebouwen

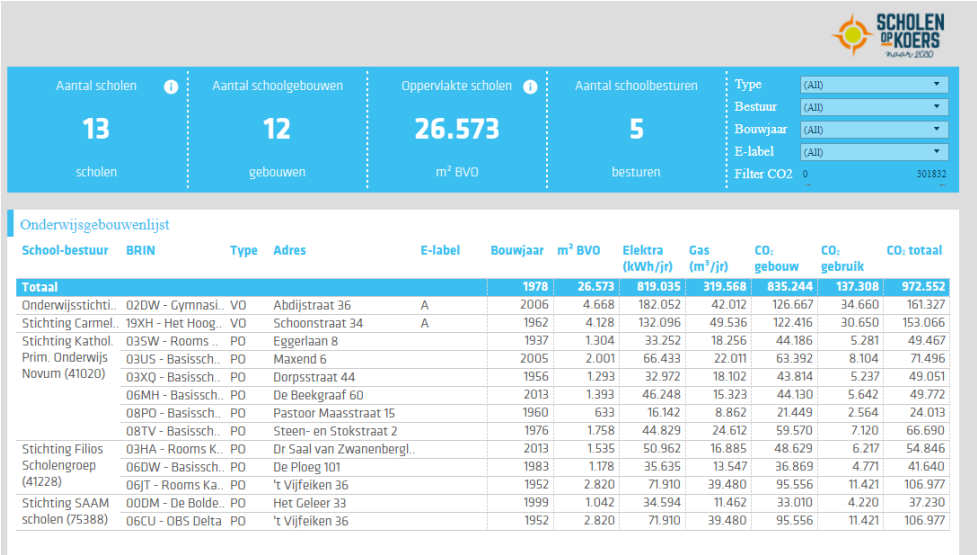
Zowel vanuit de Sectorale routekaart PO en VO als vanuit de lokale uitvoeringsagenda duurzaamheid Bernheze ligt er een grote opgave voor de gemeente en de schoolbesturen om energie te besparen en de CO2-uitstoot te verminderen.

Uit de inventarisatie voor dit IHP blijkt dat de meeste schoolbesturen al stappen hebben gezet in het proces van verduurzaming, de mate waarin verschilt sterk per schoolbestuur. De scholen voor Voortgezet onderwijs hebben beide de noodzakelijke energiebesparende maatregelen genomen en beschikken allebei over een gebouw met energielabel A.
De meeste basisscholen zijn nog niet zo ver in dit proces. Voor de scholen van het bestuur van Novum en Filios zijn de noodzakelijke energiebesparende maatregelen geïnventariseerd en opgenomen in een recent MJOP, alhoewel voor deze scholen nog geen energielabel bekend is. Op enkele scholen van Filios zijn zelfs al maatregelen genomen. Voor Stichting SAAM is nog geen zicht op zowel de energielabels als de benodigde maatregelen. En verduurzaming omhelst ook veel meer dan alleen het nemen van maatregelen in bestaande gebouwen. Om onder andere aan het Klimaatakkoord te voldoen is de verwachting dat in Nederland meer dan de helft van alle schoolgebouwen de komende 10 tot 30 jaar wordt gerenoveerd of vervangen door nieuwbouw. Het IHP is een heel geschikt instrument om met deze opgave integraal aan de slag te gaan.

Programma Scholen op Koers 2030
Het programma Scholen op Koers 2030 van het Kenniscentrum van Ruimte-OK biedt ondersteuning bij het verduurzamen van schoolgebouwen. Om dit planmatig en slim te doen raden zij aan een aantal stappen te doorlopen.

Stap 1 begint met het geven van inzicht: Waar staan we als gemeente en schoolbesturen met alle schoolgebouwen. Vragen als hoe ziet het gebouwenbestand eruit qua omvang, bouwjaar en kwaliteit en wat is de ruimtebehoefte in de toekomst. Maar ook het in beeld brengen van het energieverbruik en de CO2 uitstoot per gebouw is belangrijk. Hiermee hebben we een 0-meting, een gezamenlijk vertrekpunt.
In dit IHP en de bijlage met de gebouwgegevens per school wordt op de meeste vragen over het gebouwenbestand een antwoord gegeven. Voor het energieverbruik en de CO2-uitstoot heeft Ruimte-OK een dashboard laten ontwikkelen. Dit dashboard maakt inzichtelijk waar we staan ten aanzien van het Klimaatakkoord en wat onze lokale opgave is. Dit ziet er voor Bernheze als volgt uit:

School-bestuur	BRIN	Type	Adres	E-label	Bouwjaar	m² BVO	Elektra (kWh/jr)	Gas (m³/jr)	CO_2 gebouw	CO_2 gebruik	CO_2 totaal
Totaal					**1978**	**26.573**	**819.035**	**319.568**	**835.244**	**137.308**	**972.552**
Onderwijsstichti..	02DW - Gymnasi..	VO	Abdijstraat 36	A	2006	4.668	182.052	42.012	126.667	34.660	161.327
Stichting Carmel..	19XH - Het Hoog..	VO	Schoonstraat 34	A	1962	4.128	132.096	49.536	122.416	30.650	153.066
Stichting Kathol. Prim. Onderwijs Novum (41020)	03SW - Rooms ..	PO	Eggerlaan 8		1937	1.304	33.252	18.256	44.186	5.281	49.467
	03US - Basissch..	PO	Maxend 6		2005	2.001	66.433	22.011	63.392	8.104	71.496
	03XQ - Basissch..	PO	Dorpsstraat 44		1956	1.293	32.972	18.102	43.814	5.237	49.051
	06MH - Basissch..	PO	De Beekgraaf 60		2013	1.393	46.248	15.323	44.130	5.642	49.772
	08PO - Basissch..	PO	Pastoor Maasstraat 15		1960	633	16.142	8.862	21.449	2.564	24.013
	08TV - Basissch..	PO	Steen- en Stokstraat 2		1976	1.758	44.829	24.612	59.570	7.120	66.690
Stichting Filios Scholengroep (41228)	03HA - Rooms K..	PO	Dr Saal van Zwanenbergl..		2013	1.535	50.962	16.885	48.629	6.217	54.846
	06DW - Basissch..	PO	De Ploeg 101		1983	1.178	35.635	13.547	36.869	4.771	41.640
	06JT - Rooms Ka..	PO	't Vijfeiken 36		1952	2.820	71.910	39.480	95.556	11.421	106.977
Stichting SAAM scholen (75388)	00DM - De Bolde..	PO	Het Geleer 33		1999	1.042	34.594	11.462	33.010	4.220	37.230
	06CU - OBS Delta	PO	't Vijfeiken 36		1952	2.820	71.910	39.480	95.556	11.421	106.977

Om ambities te kunnen bepalen en daarna een plan van aanpak op te stellen is het belangrijk bovenstaande 0-meting compleet te maken met energielabels van alle schoolgebouwen.
De schoolgebouwen van De KanZ en Onder De Bogen zijn meegenomen in de totale opdracht van de gemeente in 2019. Van BS Emmaus en BS De Beekgraaf is mogelijk een label beschikbaar vanuit de nieuwbouw in 2013 / 2014, is dit niet het geval dan hoeft hiervoor alleen een label te worden aangevraagd. Voor BS Op Weg staat vervangende nieuwbouw op de planning, in overleg met het schoolbestuur zijn we tot de conclusie gekomen dat verduurzamingsmaatregelen in dit gebouw op dit moment een desinvestering zijn. Het is daarom voor dit gebouw niet zinvol een energielabel op te vragen, onder de voorwaarde dat renovatie of nieuwbouw niet verder vooruitgeschoven wordt.

Opdracht opstellen 6 x Energie Prestatie Advies
We stellen daarom voor op zeer korte termijn voor de overige 6 gebouwen in opdracht van de gemeente een Energie Prestatie Advies op te laten stellen. Het betreft De Toermalijn, De Kiem, St. Albertus, 't Palet, De Bolderik en Het Mozaïek. De kosten zijn afhankelijk van de grootte van het gebouw, we gaan hier uit van een gemiddelde van € 2.500,- per schoolgebouw. Het totale kosten bedragen dan € 15.000,-.

Uit een grondige analyse blijkt dat de gegevens over het bouwjaar en het totaal aantal m2 niet overal juist zijn benoemd. Daarnaast ontbreekt een gebouw in het dashboard. In overleg met

Ruimte-OK zullen we nagaan of en hoe het mogelijk is om ook de basisgegevens op dit moment op orde te brengen.

5.2 Subsidieregeling Ventilatie in scholen

Door de uitbraak van het Coronavirus in 2020 hebben we het afgelopen jaar te maken gehad met een lockdown en het sluiten van de scholen. Om leerachterstanden te beperken en de druk op ouders door thuisonderwijs zo laag mogelijk te maken, is de periode van sluiting zo kort mogelijk gehouden. Bij de terugkeer naar fysiek onderwijs waren er bij zowel schoolbesturen, bij personeel als bij ouders zorgen over de veiligheid van de schoolomgeving. Er rezen veel vragen over de relatie tussen een goede luchtkwaliteit, het belang van ventilatie en de virusverspreiding van COVID-19.

Er was behoefte aan kennis over de ventilatiesituatie op scholen, kennis over aan welke normen schoolgebouwen moeten voldoen als het om ventilatie en luchtkwaliteit gaat en kennis over de mogelijke wijze van verspreiding van COVID-19.
Het Landelijk Coördinatieteam Ventilatie op Scholen (LCVS) heeft daarom in september een onderzoek gedaan naar de ventilatie-inrichting op scholen via een sectorbrede digitale uitvraag. Schoolbesturen is de vraag gesteld de luchtverversingscapaciteit dan wel CO2-concentratie in de lucht in beeld te brengen als indicator voor de mate van ventilatie.
Van de schoolgebouwen waarvoor het LCVS een antwoord heeft ontvangen bleek 38 % te voldoen aan de gevraagde normen. 11 % van de schoolgebouwen voldeed niet aan de norm, voor 51 % kon het niet binnen de tijd worden aangegeven. De cijfers waren voor het ministerie echter voldoende om de ernst van de situatie te zien.

Daarom is begin december 2020 de nieuwe subsidieregeling / specifieke uitkering voor het verbeteren van de ventilatie en het binnenklimaat in de scholen gepubliceerd.
Aanvragen voor projecten kunnen worden ingediend in het eerste half jaar van 2021.
Aanvragen zullen worden behandeld op basis van binnenkomst, dus het is zaak zo snel mogelijk goed onderbouwde aanvragen in te dienen. De regeling is gebaseerd op co-financiering, 30 % wordt gesubsidieerd, voor de overige 70 % moeten de schoolbesturen en gemeenten vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor onderwijshuisvesting samen afspraken maken.
De uitkering kan ook voor andere energiebesparende maatregelen aangevraagd worden. Die maatregelen moeten dan wel het uiteindelijke energieverbruik beperken en de CO2-uitstoot. Hiervoor kunnen we de rapporten van de EPA's gebruiken.

Uit een inventarisatie is duidelijk geworden dat de volgende scholen niet voldoen:
- BS 't Palet in Heeswijk-Dinther
- OBS De Bolderik in Heeswijk-Dinther
- BS Op Weg in Vorstenbosch
- BS De Kiem in Heesch
- Het oudbouw-deel in De Toermalijn
- Gymnasium Bernrode.

Indienen aanvragen subsidieregeling voor vijf scholen in Bernheze
In dit IHP nemen we voor BS Op Weg op korte termijn een investering op voor vervangende nieuwbouw. Gezien de desinvestering nemen we dit schoolgebouw daarom niet mee in de subsidieregeling. Voor de overige vijf schoolgebouwen zullen we bekijken of een aanvraag voor subsidie voor een aanpassing zinvol is. Hierbij wordt ook de noodzakelijke financiering door alle

partijen in beeld gebracht. Omdat er nu nog geen zicht is op de hoogte van de Investeringskosten zijn deze als een p.m.-post in dit IHP opgenomen.

5.3 Corrigeren van gebouwgegevens in het kadaster

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het schoolgebouw en het schoolplein. Hierbij hoort ook het onderhoud aan het groen, zoals de bomen en de beplanting op het schoolplein.
Bij een aantal schoolgebouwen ligt een algemene parkeerplaats, vaak met een kiss&ride voorziening. De aanleg van deze parkeerplaatsen vormt vaak een onderdeel van een vervangende nieuwbouw, maar wordt gerealiseerd als een apart gemeentelijk project onder verantwoordelijkheid en op kosten van de gemeente. De gemeente zorgt in zo'n situatie vervolgens ook voor beheer en onderhoud van de voorzieningen op de parkeerplaats, zoals het groen en verlichting via lantaarnpalen.

Voor het plannen van regulier en correctief onderhoud maakt de afdeling beheer van de gemeente gebruik van de gegevens in Geoweb en de BAG. De afgelopen jaren is gebleken dat gegevens van perceelgrenzen en eigendom niet altijd juist vermeld staan in de BAG/Kadaster. Hierdoor ontstaat discussie over wie verantwoordelijk is voor onderhoud aan een specifieke lantaarnpaal, groenvak of boom. Uit onderzoek is gebleken dat deze 'fouten' samenhangen met aanpassingen of vervangende nieuwbouw van een schoolgebouw. De situering van het nieuwe gebouw op een perceel is meestal anders dan bij het oude gebouw. Door de bouw in meerdere lagen kan het bebouwde oppervlak worden verminderd, waardoor ruimte overblijft voor de aanleg van bv een parkeerplaats.

Na oplevering wordt vergeten om de wijziging van het bebouwde oppervlak en de nieuwe eigendomssituatie, onderverdeeld naar schoolbestuur en gemeente, aan te passen. Enkele voorbeelden hiervan zijn de situatie bij BS Emmaus, BS Beekgraaf en Brede school De KanZ.

Opschonen gegevens Kadaster i.v.m. perceelgrenzen en (juridisch) eigendom onderwijsgebouwen
Om problemen in de toekomst te voorkomen stellen we voor om een inventarisatie te doen van de schoolgebouwen waar dit speelt. Vervolgens zullen we, in samenwerking met de afdeling grondzaken, bekijken welke gegevens gewijzigd moeten worden en welke acties hiervoor noodzakelijk zijn. In een aantal gevallen zal hiervoor een notariële acte nodig zijn.

Omdat nog niet duidelijk is om hoeveel percelen het precies gaat en welke acties noodzakelijk zijn, hebben we nog geen beeld van de kosten. We schatten deze in op € 10.000,-

5.4 Verbeteren van de toegankelijkheid van schoolgebouwen

In juli 2019 hebben we van de directie van BS De Toermalijn een verzoek ontvangen voor het plaatsen van een traplift om het volgen van onderwijs op de bovenverdieping van de school mogelijk te maken voor een minder valide leerling. Door een interne verhuizing van de groep waar de betreffende leerling in zat, was de aanpassing uiteindelijk niet noodzakelijk. Door deze aanvraag was toegankelijkheid echter wel een onderdeel van de (voorbereidende) IHP-gesprekken.

De schoolbesturen hebben aangegeven dat de meeste scholen voldoende toegankelijk zijn voor zowel minder valide als visueel gehandicapten. Zoals hierboven al vermeld geldt dit niet voor BS De Toermalijn. Bij BS Emmaus, locatie Onder de Bogen en bij BS 't Palet ervaren ze op dit moment geen probleem, maar deze gebouwen voldoen niet aan de eis. Gewenste

aanpassingen, zoals het plaatsen van een lift, nemen we in de projecten voor renovatie of vervangende nieuwbouw mee.

6. Financiële consequenties

In dit hoofdstuk is op basis van de beschrijving per school in hoofdstuk 4 het investeringsoverzicht van dit IHP opgesteld.

Kern van het IHP is de overeenstemming tussen de gemeente en schoolbesturen over de noodzaak van de opgenomen voorzieningen en de volgorde van toekennen van de voorzieningen door de gemeente. De in dit IHP genoemde jaartallen zijn onder voorbehoud, omdat uitvoering nog steeds afhankelijk was en is van door de raad beschikbaar te stellen budget. Projecten uit het IHP worden verwerkt in de kadernota.

We hebben al wel een doorkijk gemaakt naar de komende 15 jaar. Reden is dat er op korte termijn een wettelijke verplichting komt voor gemeenten om een Integraal Huisvestingsplan op te stellen, waarschijnlijk voor een periode van tenminste 16 jaar. Dit IHP is in combinatie met de MJOP's van schoolbesturen de basis voor een langjarige planning van investeringen. Dat gaat om onderhoud, renovatie en nieuwbouw, maar ook om sluiting en sloop. Hoewel deze wetgeving nog niet bekrachtigd is, willen we de raad ook alvast op langere termijn in stelling te brengen.

6.1 Uitgangspunten

De investeringskosten, genoemd in dit IHP, zijn gebaseerd op een aantal uitgangspunten, deze staan in deze paragraaf beschreven. Wanneer we daadwerkelijk gaan starten met de uitvoering van een project, bekijken we of de gehanteerde uitgangspunten volgens wetgeving en verordening op dat moment nog steeds geldig zijn.

Voor de investeringskosten zijn de volgende onderdelen van belang:

- Verwachte omvang van het schoolgebouw
- Stichtingskosten
- Voorbereidingskosten

Verwachte omvang van het schoolgebouw
Belangrijk uitgangspunt voor het bepalen van de investeringskosten is de verwachte normatieve ruimtebehoefte. Dit is de benodigde oppervlakte van het gebouw uitgedrukt in bruto vloeroppervlak. Bij het vaststellen van de normatieve ruimtebehoefte gaan we in principe uit van het aantal leerlingen in het kalenderjaar van uitvoering (op basis van de prognose van Pronexus) en de berekeningswijze voor het bepalen van de ruimtebehoefte zoals die is opgenomen in de Verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs Bernheze. In geval van verwachte krimp, voorspeld in de prognoses, zullen we in overleg met het schoolbestuur bekijken of aanpassingen van het aantal te bouwen aantal m² nodig is. Uitgangspunt van het beleidskader maatschappelijk vastgoed is namelijk dat we niet bouwen voor (toekomstige) leegstand.

In de scenario's is de ruimtebehoefte van de kinderopvang niet meegenomen. Zoals eerder beschreven zullen we per project kijken naar maatwerk. De gemeente stelt samen met het betreffende schoolbestuur en de eventuele ketenpartners de exacte omvang vast in de voorbereidingsfase van het project. Het onderwijshuisvestingsbudget wordt alleen ten behoeve

van het onderwijs ingezet en geldt niet voor andere voorzieningen. Eventuele investeringen met niet-onderwijshuisvestingsmiddelen vormen altijd maatwerk.

Stichtingskosten
De investeringskosten bepalen we door de normatieve ruimtebehoefte te vermenigvuldigen met de stichtingskosten per vierkante meter bruto vloeroppervlakte. Voor de stichtingskosten gebruiken we de normbedragen van de VNG, deze zijn eind 2020 aangepast naar de nieuwe eisen in het bouwbesluit om BENG te bouwen. De vergoeding voor een basisschool bestaat uit een startbedrag van € 1.275.366 voor realisatie van de eerste 350 m² bvo en vervolgens € 2.183 voor elke volgende m² bvo.
Stichtingskosten bestaan uit bouwkosten, directiekosten en bijkomende kosten zoals honoraria, onvoorzien en leges. Stichtingskosten zijn exclusief inrichting binnen en buiten, eventuele bodemsanering, asbestverwijdering, tijdelijke huisvesting, sloopkosten en bouwrijp maken.
De bedragen in het investeringsoverzicht zijn prijspeil januari 2021 en inclusief btw.

Bij renovatie is gerekend met een bedrag van 60% van het normbedrag € 2.183 = € 1.310 per m² bvo. Dit bedrag is slechts een indicatie; het definitieve bedrag wordt vastgesteld op basis van de specifieke situatie. Bij het renovatiescenario worden de vierkante meters van het (deel van het) bestaande gebouw aangehouden.

Voorbereidingskosten
Al ruim voor het uitvoeringsjaar van een project moeten we rekening houden met voorbereidingskosten, deze bedragen maximaal 10% van de totale stichtingskosten. Daarom nemen we uiterlijk 2 jaar voor de uitvoering een bedrag op in het investeringsoverzicht. Deze middelen kunnen worden gebruikt voor:
- ✓ het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek;
- ✓ alle werkzaamheden die worden uitgevoerd voordat met de bouw wordt gestart, zoals het opstellen van een Programma van Eisen (PVE), architectenselectie, honorarium architect, uitvoeren en begeleiden ontwerpfase, selectie aannemer en (extern) projectmanagement.

Bijdrage schoolbesturen
In het realiseren van de duurzaamheidsambities en voor het bepalen van de bijdrage aan een renovatie op basis van het MJOP trekken gemeente en schoolbesturen gezamenlijk op. De bijdrage van de schoolbesturen is niet in het investeringsoverzicht opgenomen.

6.2 Investeringsoverzicht

In onderstaande tabel zijn de in hoofdstuk 4 en 5 genoemde ontwikkelingen vertaald in budgetten (investeringsbudgetten en incidentele budgetten). De financiële consequenties van deze investeringen nemen we mee in de kadernota en uiteindelijk in de begroting. Daar vindt de integrale afweging plaats.

Het investeringsbudget voor basisschool Op Weg is verdeeld over 3 jaar. Het is belangrijk op korte termijn te starten met een voorbereidend onderzoek, hiervoor is in 2022 en 2023 een voorbereidingskrediet opgenomen. Ervaring leert dat de voorbereiding enkele jaren in beslag neemt, het totale investeringskrediet hoeft daarom op z'n vroegst pas in 2024 beschikbaar te zijn.

Tijdvak	Jaar	Naam school	Project	Aantal m²	normbedrag	Investeringsbedrag
2021	2021	Gymnasium Bernrode	Aanpassen klimaatinstallatie			p.m.
-			Opdracht opstellen 6 x Energie Prestatie Advies			€ 15.000
2025			Co-financiering subsidieregeling ventilatie in scholen			p.m.
			Opschonen gegevens Kadaster i.v.m. perceelgrenzen en (juridisch) eigendom onderwijsgebouwen			€ 10.000
		BS St. Albertus	Onderzoeken beplating aanbouw			
	2022	BS Op Weg	Voorbereiding vervangende nieuwbouw			€ 100.000
	2023	BS Op Weg	Voorbereiding vervangende nieuwbouw			€ 100.000
			Volume- en scenario-onderzoek voor de huisvestingssituatie van de scholen in Heeswijk – Dinther			
	2024	BS Op Weg	Vervangende nieuwbouw Inclusief verhuiskosten en tijdelijke huisvesting	1136	€ 2.183	€ 3.500.000
2026	2026	BS De Toermalijn	Renovatie of vervangende nieuwbouw voor een deel van het gebouw (incl verhuiskosten)	1664	€ 1.310	€ 2.500.000
-						
2030		BS 't Palet	afweging maken tussen renovatie of nieuwbouw van het gebouw vanwege de leeftijd van het gebouw, de technische staat, de onderhouds- en energiekosten en het ruimteoverschot na volume- en scenario-onderzoek			p.m.
2031	2031	BS St. Albertus	Onderzoek naar de technische staat van het gebouw en de benodigde energiebesparingsmaatregelen in relatie tot de leerlingenontwikkeling.			p.m.
-						
2035						
TOTAAL						**€ 6.225.000,00**